

Innehåll

BUDGETAVRÄKNING ÅR 2002	2	2. STADSBYGGNADSROTELN	36
Budgetordning och bokslut	2	Stadsbyggnadsnämnden	36
Sammandrag av nämndernas budgetutfall	3	Utrednings- och statistikkontoret	37
UTOM ROTELINDELNING	4	Renhållningsnämnden	38
Kommunfullmäktige m.m.	4	3. GATU- OCH FASTIGHETSROTELN	39
Revisorskollegiet	5	Gatu- och fastighetsnämnden	39
Valnämnden	5	4. SKOLROTELN	42
I. FINANSROTELN	6	Utbildningsnämnden	42
Stadsdelsnämnderna	6	5. SOCIALROTELN	44
Äldreomsorg	6	Socialtjänstnämnden	44
Omsorg om funktionshindrade	7	Överförmyndarnämnden	45
Pedagogiska verksamheter	8	6. ÄLDREOMSORGS- OCH KULTURROTELN	46
Individ- och familjeomsorg	8	Kulturnämnden	46
inklusive socialpsykiatri	8	7. INTEGRATIONS-, MILJÖ- OCH IDROTTSROTELN	48
Försörjningsstöd/socialbidrag	10	Integrationsnämnden	48
och arbetsmarknadsåtgärder	10	Miljö- och hälsoskyddsnämnden	49
Stadsdelsnämnd Bromma	12	Idrottsnämnden	50
Stadsdelsnämnd Enskede-Årsta	13	Kyrkogårdsnämnden	51
Stadsdelsnämnd Farsta	14	8. STADSMILJÖROTELN	52
Stadsdelsnämnd Hägersten	15	Brand- och räddningsnämnden	52
Stadsdelsnämnd Hässelby-Vällingby	16	Stadsmuseinämnden	53
Stadsdelsnämnd Katarina-Sofia	17	FINANSFÖRVALTNINGEN	54
Stadsdelsnämnd Kista	18		
Stadsdelsnämnd Kungsholmen	19		
Stadsdelsnämnd Liljeholmen	20		
Stadsdelsnämnd Maria-Gamla stan	21		
Stadsdelsnämnd Norrmalm	22		
Stadsdelsnämnd Rinkeby	23		
Stadsdelsnämnd Skarpnäck	24		
Stadsdelsnämnd Skärholmen	25		
Stadsdelsnämnd Spånga-Tensta	26		
Stadsdelsnämnd Vantör	27		
Stadsdelsnämnd Älvsjö	28		
Stadsdelsnämnd Östermalm	29		
Nyckeltal för stadsdelsnämnderna	30		
Näringslivsnämnden	34		
Saluhallsstyrelsen	35		

Budgetavräkning 2002

Ansvar för stadens nämnder är fördelat på åtta borgarråd som leder var sin rotel. Till varje rotel hör flera nämnder och styrelser med ansvar för olika fackområden. Denna budgetavräkning, som är en bilaga till Stockholms stads årsredovisning, beskriver i korthet årets verksamhet, budgetutfall och nyckeltal per nämnd. För mer detaljerad information hänvisas till respektive nämnds bokslut och verksamhetsberättelse.

Budgetordning och bokslut

Varje år gör staden en budget för nästkommande år. Budgeten är en plan för verksamhet och ekonomi. Den är det viktigaste instrumentet för styrning av stadens verksamhet. Av budgeten skall det framgå hur utgifterna skall finansieras. Den skall även innehålla en treårsplan som omfattar budgetår och följande två år. Budgeten följs upp löpande under året. Riksdagen har genom lagstiftning beslutat att kommunernas ekonomi skall vara i balans. Balanskravet, som trädde i kraft år 2000, innebär att intäkterna skall överstiga kostnaderna.

Bokslutet visar hur budgeten har följts upp. Varje nämnd tar fram sitt bokslut med verksamhetsberättelse. I verksamhetsberättelsen lämnar respektive nämnd bl.a. en redogörelse för årets resultat och orsakerna till eventuella avvikelser från budgeterade anslag och prestationer.

I Stockholms stad bedrivs viss verksamhet i en särskild förvaltningsform, så kallade slutna redovisningsenheter. Dessa arbetar under bolagsliknande former, men är inte egna juridiska personer. Särskilda budget- och redovisningsprinciper gäller för de slutna redovisningsenheterna.

Mål för verksamheterna

För att ge stadens nämnder och bolagsstyrelser vägledning om vad som skall uppnås fastställer kommunfullmäktige övergripande inriktningsmål. Målen förmedlar en bild av de politiska prioriteringar som gäller för hela staden.

Kommunfullmäktiges övergripande inriktningsmål skall genomsyra stadens alla verksamheter. Prioriterade inriktningar skall förtydligas i verksamhetsspecifika inriktningsmål och generella åtaganden i nämndernas verksamhetsplaner. Verksamhetsspecifika inriktningsmål och generella åtaganden skall formuleras så att de ryms i fastlagd budget och inte kommer i konflikt med budgethållningen.

Fr.o.m. år 2001 skall alla nämnder följa upp sina verksamhetsspecifika inriktningsmål och generella åtaganden i kvartals- och delårsrapporter. På så vis ges en bild om nämnderna, förutom att hålla budgeten, också når upp till kommunfullmäktige övergripande mål.

Syftet med den integrerade verksamhetsstyrningen är att säkerställa god kvalitet, god miljö och effektiv resursanvändning inom fastställd budget.

Källa till stadsdelsnämndernas faktarutor:

Utrednings- och statistikkontorets uppgifter avser följande datum: medelinkomst och förvärvsarbete 2000, arbetslösa 2002-10-31, personer med försörjningsstöd 2002 samt övriga uppgifter 2002-12-31.

SAMMANDRAG AV NÄMNDERNAS BUDGETUTFALL

mnkr

Nämnd	Budget, netto	Bokslut, netto inkl. resultatfond	Avvikelse
Kommunfullmäktige m.m.	-782,8	-721,2	61,6
Revisorskollegiet	-23,9	-23,8	0,1
Valnämnden	-10,9	-11,7	-0,8
Stadsdelsnämnderna	-18 036,1	-18 310,6	-274,5
Saluhallsstyrelsen	0,0	0,5	0,5
Näringslivsnämnden	-69,7	-69,0	0,7
Stadsbyggnadsnämnden	-184,8	-181,8	3,0
Utrednings- och statistikkontoret	-2,5	-2,5	0,0
Renhållningsnämnden	0,0	-3,4	-3,4
Gatu- och fastighetsnämnden, exkl. fastighetsförvaltningen	-137,7	-61,8	75,9
Gatu- och fastighetsförvaltningen, fastighetsnämnden	0,0	28,0	28,0
Utbildningsnämnden	-3 713,1	-3 709,2	3,9
Socialtjänstnämnden	-689,4	-682,2	7,2
Överförmyndarnämnden	-23,0	-22,1	0,9
Kulturnämnden, kulturförvaltningen	-568,9	-559,3	9,6
Kulturnämnden, stadsarkivet	-40,2	-40,8	-0,6
Integrationsnämnden	110,6	114,6	4,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-78,0	-76,5	1,5
Idrottsnämnden	-402,1	-395,8	6,3
Kyrkogårdsnämnden	-97,1	-96,8	0,3
Brand- och räddningsnämnden	-227,6	-224,4	3,2
Stadsmuseinämnden	-59,6	-58,6	1,0
Finansförvaltning			
Central medelsreserv m.m.	-222,0	0,0	222,0
NETTO TOTALT			

Anmärkning: Siffrorna i tabellen är avrundade och summerar därför inte exakt.

Utom rotelindelning

Kommunfullmäktige m.m., revisorskollegiet och valnämnden.

KOMMUNFULLMÄKTIGE M.M.

Kommunfullmäktige är Stockholms stads högsta beslutande instans. Under Kommunfullmäktige m.m. redovisas kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, stadsledningskontoret, centralt redovisad verksamhet för kompetensutveckling, lokalanpassning m.m. inom äldreomsorg, ersättningar till utomstående organisationer och föreningar, kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens kansli.

Året som gått

Kommunstyrelsen har under året aktivt arbetat med att leda, styra och följa upp stadens olika verksamheter så att fullmäktiges beslut genomförs på ett långsiktigt och kostnadseffektivt sätt samt utvecklat stadens strategiska kvalitets-, upphandlings- och valfrihetsarbete med stöd till nämnderna i detta arbete. Stadsledningskontoret, som är kommunstyrelsens förvaltning, har genom dialog med stadens nämnder haft som ambition att fånga upp och sprida goda exempel på verksamhetsutveckling och kostnadseffektivitet. Kontoret har fortsatt bedriva ett projekt avseende system för integrerad ledning och uppföljning av stadens verksamheter. Inom projektet har delprojekt Nyckeltal bedrivits, där indikatorer för verksamhetsuppföljning utarbetats och revidering av befintliga ekonomiska nyckeltal har genomförts. Kontoret har genomfört utvecklingsinsatser tillsammans med andra nämnder. Arbetet med att utveckla uppföljning och analys i kvartalsrapporterna har fortsatt.

Stadsledningskontorets uppgift är att stödja kommunstyrelsen i dess ledning och styrning av staden samt medverka i genomförandet av beslutad verksamhet. En viktig roll har därvid varit att främja utveckling och göra nödvändiga strukturella anpassningar till omvärldsförändringar, ny teknik och ny kunskap. En annan viktig uppgift har varit att följa upp politiska beslut och att utvärdera verksamheten mot uppställda mål.

Stadsledningskontoret har medverkat i att utveckla IT till ett verktyg för strategisk ledning, fördjupad demokrati samt ökat kunskapsutbyte och ett mer attraktivt Stockholm. Avsikten är att skapa goda förutsättningar för en effektiv verksamhets- och IT-utveckling i staden samtidigt som IT-stödet i stadshuset stabiliseras. En lokal IT-

säkerhetsplan har tagits fram för stadsledningskontoret.

Kontoret har fortsatt arbetet med att ta fram underlag för och göra bedömningar av den ekonomiska utvecklingen i staden på längre sikt. Kontoret har bl. a. redovisat prognoser av befolkningsutvecklingen, arbetsmarknaden och näringslivet samt risker och möjligheter inom dessa områden, förutsättningarna för att leva och bo i Stockholm samt hur stadens ekonomi kan förväntas utvecklas och vilka de största utmaningarna är för att uppfylla kommunfullmäktiges mål om att ta ansvar för ekonomin.

Stadsledningskontoret har bedrivit ett aktivt arbete för att stödja och samordna stadens omfattande internationella arbete. Bland annat medverkar staden i ca 100 EU-finansierade utvecklingsprojekt och spelar en framträdande roll i pågående debatter i Europa om hur det framtida EU skall styras och hur sammanhållningspolitiken och strukturfonderna i ett utvidgat Europa kan utformas. Kontoret har fortsatt arbetet med att sammanställa stadens engagemang i internationella nätverk och organisationer, tagit fram förslag till internationell strategi för staden och redovisat stadens EU-projekt till kommunstyrelsen.

Inom det personalpolitiska området har ambitionen varit att stimulera, driva och stödja en strategisk personalpolitik, som gör staden till en attraktiv arbetsgivare och som skapar förutsättningar för staden och stadsledningskontoret att behålla och nyanställa kompetenta medarbetare. Ledarutveckling och kompetenshöjning av stadens anställda har särskilt uppmärksammats.

Arbete har också lagts ned på att minska stadens övertalighet samt underlätta omstrukturering av lokaler för att på sikt minska stadens samlade lokalkostnader.

Ekonomiskt utfall

Kommunfullmäktige m.m. redovisar ett nettoöverskott om 61,6 mkr, varav stadsledningskontoret 60,9 mnkr. Överskottet består dels av minskade kostnader för främst förvaltningsövergripande anslag, vakanta tjänster, lägre konsultkostnader och lägre kostnader för systemutveckling av stadens ekonomisystem, dels av ökade intäkter för främst IT i skolan, visningsenheten och chefsförsörjning. Kontoret har dessutom inrymt kostnaderna för stadens 750-års jubileum.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-837,8	-812,7	25,1
Intäkter	55,0	91,9	36,9
Årets förändring av resultatfond	-	-0,4	-0,4
Netto inkl. resultatfond	-782,8	-721,2	61,6

Nyckeltal	2002	2001	2000
Antal anställda vid rotlar och partikanslier			
Borgarråd	12	12	12
Rotelpersonal	57	53	52

Totalt antal förtroendevalda i staden

Personer	917	936	936
Uppdrag	1 020	1 495	1 493
Invånare	758 148	754 900	750 300

REVISORSKOLLEGIET

Revisorskollegiets ansvarsområde följer av kommunallag, aktiebolagslag, revisionsstadga och andra föreskrifter som utfärdats av kommunfullmäktige. Det är kommunfullmäktige som är revisorernas uppdragsgivare. De skall granska all kommunal verksamhet som bedrivs av stadens nämnder, aktiebolag och stiftelser i den omfattning som följer av god revisionssed. Revisorerna skall pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Året som gått

Som en följd av granskningen av 2001 års verksamheter enligt revisionsplan 2001/2002 upprättades 36 revisionsberättelser och 38 årsrapporter för nämnder samt 20 granskningsrapporter och 15 granskningspromemorior för stadens bolag under våren 2002. Vidare sammanfattade revisorerna granskningsresultaten i årsöversikten som utgjorde bilaga till revisionsberättelsen för kommunstyrelsen år 2001. Resultaten av granskningen av

2002 års verksamhet har hittills delgivits nämnderna i 36 delrapporter under hösten 2002. Under året har också 21 revisionsrapporter grundade på särskilda revisionsprojekt tagits fram. Tre av dessa rapporter avsåg bolagssektorn.

Ekonomiskt utfall

Revisorskollegiet redovisar ett nettoöverskott jämfört med budget på 0,1 mnkr.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-26,0	-25,9	0,1
Intäkter	2,1	2,1	0,0
Netto	-23,9	-23,8	0,1

VALNÄMNDEN

Valnämnden svarar för organisation och genomförande av val till riksdagen samt val till landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige. Nämnden svarar också för val till EU-parlamentet och skall dessutom genomföra eventuella extraval och folkomröstningar. Nämndens samtliga uppgifter är reglerade i lagstiftning

Året som gått

I september 2002 genomfördes ordinarie val till riksdag, landstingsfullmäktige och kommunfullmäktige.

Ekonomiskt utfall

Valnämnden redovisar ett nettounderskott om 0,8 mnkr. Avvikelsen beror i huvudsak på högre kostnader än budget med anledning av ändringar i vallagen och konsekvenser av den ändrade strukturen på valarbetet i landet, vilket bl.a. medfört byte av datasystem för hantering av valförrättare och kostnader för att bygga upp en telefonpanel på valdagen för att besvara frågor från medborgarna.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-10,9	-12,2	-1,3
Intäkter	0,0	0,5	0,5
Netto	-10,9	-11,7	-0,8

I. Finansroteln

Under finansroteln sorterade under 2002 samtliga stadsdelsnämnder samt näringslivsnämnden och saluhallsstyrelsen.

STADSDELSNÄMNDERNA

Stadsdelsnämndernas verksamheter

Stockholms stad är organiserat i 18 stadsdelsnämnder. Stadsdelsnämnderna ansvarar för cirka 73 % av den kommunala servicen och tilldelas ungefär två tredjedelar av stadens budget. Invånarantalet i stadsdelsnämnderna varierar mellan 16 000 och 64 000 personer. Stadsdelsnämnderna beslutar om verksamheterna i respektive stadsdelsnämndsområde utifrån de mål och den budget som kommunfullmäktige fastställer.

Stadsdelsnämnderna ansvarar för den kommunala grundskolan, skolbarnsomsorgen och förskoleverksamheten samt barn med behov av särskilt stöd. I ansvarsområdet ingår också äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade, individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri, fritids- och kulturverksamhet, barn och ungdom, enklare bygglov samt skötsel av gator, torg och parker.

Stadsdelsnämnderna får sin budget fastställd av kommunfullmäktige i två anslag. Anslag 1 avser resurser för nämndens verksamhet och anslag 2 resurser för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Inom ramen för respektive anslag har stadsdelsnämnderna full frihet att disponera anslaget och prioritera mellan verksamheterna, så länge de följer de mål och riktlinjer som fastställts av kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige beslöt i samband med budget för 2002 att de övergripande inriktningsmålen; kostnadseffektivitet och sund ekonomi, kvalitet, valfrihet, attraktiv plats för boende, företagande och besök samt medarbetarna skall genomsyra stadens alla verksamheter. De övergripande inriktningsmålen är likvärdiga och utan prioritering. De verksamhetsspecifika inriktningsmålen och åtagandena skall formuleras så att de rymmer inom fastlagda ekonomiska ramar och inte kommer i konflikt med budgethållningen.

Det ekonomiska utfallet för de 18 stadsdelsnämnderna visar ett nettounderskott inklusive resultatdispositioner om 272,3 mnkr för anslag för nämndens verksamhet och ett nettounderskott om 2,2 mnkr för anslag för försörj-

ningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Totalt ger detta ett nettounderskott om 274,5 mnkr. Detta kan jämföras med föregående år då stadsdelsnämnderna redovisade ett nettounderskott med 14,4 mnkr. Nämndernas resultatenheter hade ett ingående överskott från 2001 med 56,0 mnkr. Överföringen av resultatenheter till 2003 visar ett överskott med 15,2 mnkr, vilket innebär en resultatförsämring med 40,8 mnkr.

Äldreomsorg

Äldre har rätt till ett gott liv med god service, omsorg, trygghet och social gemenskap. Den äldre skall ha ett reellt inflytande över sin vardag. En av stadens främsta uppgifter är att se till att det finns äldreomsorg av god kvalitet för dem som behöver service, omsorg och vård. Under året har samtliga nämnder arbetat med att ta fram kvalitetsgarantier. Garantin ger den enskilde information och möjlighet till inflytande över om vad som utlovats i form av service, vård och omsorg.

En viktig uppgift inom äldreomsorgen är att långsiktigt klara personalförsörjningen. År 2002 avsattes sammanlagt 30 mnkr för kompetenshöjning inom äldreomsorg. Kompetens och utvecklingsinsatser har erbjudits samtliga yrkesgrupper inom äldreomsorg. I samarbete med högskolorna har utbildning inom organisation och ledarskap riktats till chefer och blivande chefer. Utbildning i samtalsmetodik har erbjudits biståndshandläggarna. Exempel på ytterligare områden där kompetensutveckling genomförs för olika grupper är bl.a. inom etik, demens, psykiatri och kvalitetsarbete och att utvecklas inom team- och lagarbete.

Kommunfullmäktige har beslutat om en utbyggnad av äldreboende med heldygnsoomsorg. För 2002 erhöll stadsdelsnämnderna och socialtjänstnämnden stimulansbidrag på 91,7 mnkr för ny- och ombyggnationer. Under 2002 tillkom 216 nya platser. Under perioden 1998 till 2002 har totalt 586 platser tillkommit.

Under 2002 infördes ett nytt valfrihetssystem med kundval inom hemtjänst för äldre. Utöver de kommunala utförarna har det funnits 35 enskilda alternativ att välja mellan. Av samtliga omsorgstagare inom hemtjänst för äldre har 12 % valt utförare.

Utfallet visar efter resultatdispositioner ett nettounder-skott på totalt 141,0 mnkr. Avvikelsen beror främst på ökade kostnader för inhyrd personal till följd av svårigheter att rekrytera medarbetare och för sjukfrånvaro och långtidssjukskrivningar med olika rehabiliteringsåtgärder. Nämnderna redovisar även ökade kostnader p.g.a. få boende, främst på servicehusen.

Nyckeltal

2002 2001 2000

Genomsnittskostnad för staden

Boendeform

Ålderdomshem, kostnad kr/dygn	1 165	1 104	1 010
Sjukhem, kostnad kr/dygn	1 486	1 339	1 243
Gruppboende, kostnad kr/dygn	1 368	1 335	1 255

Nyckeltalen är beräknade för de stadsdelsnämnder som lämnat fullständiga uppgifter.

Omsorg om funktionshindrade

Staden skall erbjuda de funktionshindrade en kvalitativ och bra omsorg och de skall känna trygghet i att det finns en god omsorg när de behöver det. Insatserna utformas utifrån respekt för den enskildes önskemål och val, så att de utgör ett stöd för att leva ett så normalt liv som möjligt. Samtliga nämnder och bolagstyreiser är ålagda av kommunfullmäktige att årligen upprätta lokala handikapplaner. Planerna är ett viktigt styrinstrument för att staden skall uppnå de fastlagda målen för funktionshindrades delaktighet och jämlikhet i samhället.

Utbyggnad av gruppboenden är en prioriterad fråga. Under året har 33 nya lägenheter vid gruppboestäder tillkommit och planering av flera nya lägenheter har påbörjats. För att stimulera utbyggnaden av gruppboenden avsattes 100 mnkr i bokslutet 2000 och ytterligare 195,9

mnkr i bokslutet 2001 för stimulansbidrag till om- och nybyggnation. Bidragen är inte årsbegränsade utan skall användas tills de är förbrukade. Under året har stadsdelsnämnderna beviljats 20,1 mnkr i stimulansbidrag samt ytterligare 15,6 mnkr avseende ombudgeteringar från år 2001.

Ett nytt valfrihetssystem med kundval infördes i början av året inom hemtjänst, ledsagning och avlösning för funktionshindrade. Det har funnits 36 enskilda utförare att välja inom hemtjänst, två inom avlösarverksamhet och fem inom ledsagning utöver de kommunala alternativen. Av samtliga omsorgstagare inom omsorg om funktionshindrade har 12 % valt annan utförare än de hade tidigare, 11 % inom avlösning och 14 % inom ledsagning.

Funktionshindradsombudsmannen (FO) tillsattes i början av året med uppgift att arbeta med övergripande policyfrågor och principer. Under det första verksamhetsåret har målet varit att utveckla arbetsformer där funktionen utvecklas till en resurs såväl för enskilda som för stadens verksamheter samt att utveckla samarbetet med andra myndigheter.

Utfallet visar efter resultatdispositioner ett nettounder-skott jämfört med budget inklusive budgetjusteringar under året på totalt 71,9 mnkr. Avvikelserna i relation till budgeten varierar stort mellan stadsdelsnämnderna. Tolv stadsdelsnämnder uppvisar ett nettounder-skott och sex överskott jämfört med budget. Avvikelsen jämfört med budget beror i huvudsak på att nämndernas kostnader är högre än budget för personlig assistans enligt LSS och LASS, hemtjänst, vuxenboende och daglig verksamhet.

Nyckeltal

2002 2001 2000

Genomsnittskostnad för staden

Utförd LASS, kostnad/timme	206	206	181
Bostad med service för barn och ungdom	2 640	2 650	2 430
Gruppboende för vuxna	1 899	1 735	1 657

Pedagogiska verksamheter

Den 1 januari 2002 infördes maxtaxa inom barnomsorgen i Stockholm. En första analys som gjordes under våren 2002 visade att barnens vistelsetider ökat men att ytterligare effekter sannolikt kommer att uppstå på längre sikt.

Kommunfullmäktige beslutade i juni 2002 att höja schablonerna för förskoleverksamheten med motsvarande ca 60 mnkr varav 41,3 mnkr avsåg de kommunala verksamheterna.

Det har varit fortsatt svårt att rekrytera förskollärare vilket i vissa fall medfört ökade kostnader för inhyrd personal.

Stadens skolinspektörer har granskat skolornas lokala mål och kravnivåer med syfte att undersöka deras tydlighet och överensstämmelse med nationella mål och med stadens kravnivåer. Skolinspektörerna har funnit brister i de lokala styrdokumenterna vid flertalet av de besökta skolorna och konstaterat att skolorna behöver stöd i att formulera och tillämpa sina styrdokument.

Genom kundval kan medborgarna välja andra anordnare än kommunen. Under 2002 har ca 32 % av förskoleverksamheten och 19 % av skolbarnsomsorgen bedrivits i enskild regi och ca 13 % av eleverna har gått i fristående grundskolor. Antalet barn i förskoleverksamhet uppgick i genomsnitt till ca 33 500, antalet barn i skolbarnsomsorg uppgick till ca 28 700 och antalet elever i grundskola uppgick till ca 76 000. Inom förskoleverksamheten har åtta avknoppningar gjorts och antalet personer som följt med vid avknoppningar uppgår till 127 och inom barn med behov av särskilt stöd har två enheter avknoppats och antalet personer som följt med vid avknoppningar uppgår till 40.

Utfallet efter resultatdispositioner visar ett nettounder-skott jämfört med budget på totalt 26,2 mnkr, varav underskottet för barn med behov av särskilt stöd uppgår till 79,4 mnkr vilket i huvudsak beror på ökade kostnader för externa placeringar samt att vissa stadsdelsnämnder redovisar kostnader som avser utbildning under barn med behov av särskilt stöd.

Nyckeltal/prestationer

2002 2001 2000

Pedagogisk verksamhet i kommunal regi

Grundskola			
antal elever	65 948	66 834	67 482
nettokostnad exkl. lokaler/elev	58 010	56 694	50 621
Skolbarnsomsorg			
antal barn	23 402	23 880	24 705
bruttokostnad exkl. lokaler/barn	28 637	27 516	27 788
Förskola			
antal barn	22 205	22 322	23 696
bruttokostnad inkl. lokaler/barn	96 502	95 444	88 422
Familjedaghem			
antal barn	706	828	1 095
bruttokostnad/barn	90 734	86 404	83 865

Pedagogisk verksamhet i enskild regi

Fristående grundskola, antal elever	10 090	8 390	6 298
Skolbarnsomsorg, antal elever	5 322	4 896	4 208
Förskola, antal barn	9 303	8 492	7 679
Familjedaghem, antal barn	1 267	1 238	1 179

Individ- och familjeomsorg inklusive socialpsykiatri

Inom socialtjänsten är det en prioriterad uppgift att finna nya vägar och utveckla nya arbetsmetoder, där sociala problem angrips från nya infallsvinklar och utgångspunkter. Det kan gälla rehabilitering av missbrukare eller att skapa en meningsfull sysselsättning för psykiskt funktionshindrade.

Utbyggnad av boende inom socialpsykiatri är en viktig del i stadens arbete för psykiskt funktionshindrade och under året färdigställdes 23 nya platser. För rörliga team inom socialpsykiatri avsattes 10 mnkr i budgeten som skall användas till att nå fler människor med psykiska funktionshinder vilka är okända för socialtjänsten och psykiatri. Projektet syftar till att rätt insatser skall planeras bättre och förebygga akuta insatser. Teamen har oftast samverkat med exempelvis landstinget, polisen, intresseföreningar, hyresvärdar m.m.

Samtliga stadsdelsnämnder planerar för verksamhet med personliga ombud för personer med psykiskt funktionshinder. Under 2002 har totalt fem personliga ombud varit

igång. Totalt har staden beviljats medel för 24 tjänster. Under året har socialtjänstnämnden beviljats statsbidrag för ytterliga två personliga ombud för hemlösa.

Gruppen ungdomar som är i behov av insatser från stadens socialtjänst är fortsatt stort och avser framför allt ungdomar med kriminalitet och/eller missbruksproblem. Socialtjänstnämnden inrättade under hösten en särskild projektanställning som skall arbeta med ungdomstjänst. Ungdomstjänst är en tilläggsanknktion till påföljden överlämnande till vård inom socialtjänsten. Projektet skall framför allt riktas till de stadsdelsnämnder som inte anser sig ha tillräckligt stort underlag eller egna resurser för att själva starta verksamhet med ungdomstjänst. Projektanställningar för medling och brottsofferstöd har inrättats under året vid Ungdomsroteln inom City polismästardistrikt och vid Närpolisstationen i Skärholmen.

Staden har fått medel från länsstyrelsen för att anställa förebyggande drogsamordnare i stadsdelsnämnderna. Under 2002 har samtliga stadsdelsnämnder successivt anställt var sin samordnare till en kostnad på totalt 8,0 mnkr, varav hälften finansieras av länsstyrelsen och hälften av socialtjänstnämnden. Insatsen samordnas av Precens.

Tillsynen över folkölsförsäljningen i Stockholms stad fördes över till stadsdelsnämnderna fr.o.m. den 1 januari 2002 i samband med vissa ändringar i alkohollagen. Utbildningar kring alkohollagens bestämmelser och tillsynsfrågor har skett för tillsynspersonalen i samtliga stadsdelsnämnder, ofta tillsammans med poliser från respektive närpolisområde. Precens har också utbildat närpoliser vid olika närpolisstationer under året.

Samtliga nämnder redovisar att de i stort sett kan uppfylla "Tak över huvudet garantin". Socialtjänstnämndens rapport från juni 2002 avseende härbärgesutnyttjande visar att aviseringen till natthärbergen har ökat med ca 20 % mellan åren 2000 och 2002 både från enheten för hemlösa och från stadsdelsnämnderna. De största utnyttjarna av härbärgena är stadsdelsnämnderna Farsta, Hässelby-Vällingby, Vantör, Spånga-Tensta, Maria-Gamla stan och Norrmalm. Många anlitar härbärgena tillfälligt dvs. bara en till två nätter. Antalet s.k. långliggare 2002 har ökat något jämfört med första halvåret 2001.

Utfallet visar efter resultatdispositioner ett nettounder-skott med totalt 104,0 mnkr jämfört med budget.

Nämndernas underskott inom individ- och familjeomsorg hänför sig till högre kostnader än budget för insatser för barn och ungdomar till följd av ökat antal placeringar samt behov av kvalificerade och därmed kostsamma behandlingar. Underskotten inom socialpsykiatri och inom missbruksvården beror i huvudsak på att snitt-dygnspriset för institutions- och boendeplaceringar har ökat jämfört med år 2001.

Nyckeltal/prestationer 2002 2001 2000

Dygnnet runt vård för barn och ungdomar

Placering vid § 12-hem

antal vård dygn	14 082	10 541	12 665
kostnad/dygn	3 343	3 074	3 046

Behandlingshem

antal vård dygn	125 761	133 915	140 646
kostnad/dygn	1 608	1 426	1 347

Familjehem

antal vård dygn	339 715	350 511	354 042
kostnad/dygn	458	418	412

Dygnnet runt vård för vuxna

Placering vid HVB

antal vård dygn	52 535	56 685	51 678
kostnad/dygn	860	839	876

LVM-hem

antal vård dygn	9 478	14 378	11 983
kostnad/dygn	1 944	1 631	1 876

Inackorderingshem

antal vård dygn	105 192	94 746	97 488
kostnad/dygn	470	416	403

Familjehem

antal vård dygn	51 087	24 091	25 876
kostnad/dygn	500	710	619

Socialpsykiatri

Särskilt boende med

heldygnsomsorg,			
antal boende	415	396	408
kostnad/dygn, kr	1 046	1 032	1 052
Boendestöd, antal personer	1 179	1 039	984
Rehabilitering, sysselsättning,			
arbetsträning, antal personer	1 242	1 086	1 041

Försörjningsstöd/socialbidrag och arbetsmarknadsåtgärder

Staden har sedan 1999 arbetat med att öka andelen personer som har egen försörjning. Antalet bidragstagare har minskat med 36 % sedan 1999 och vid årsskiftet 2003 uppgick antalet bidragstagare till 23 600. Störst minskning har skett i stadsdelsnämnderna Kista, Norrmalm och Östermalm. Dessa nämnder har i det närmaste uppnått halveringsmålet.

Kostnaderna för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd fortsätter att minska. Vid en jämförelse mellan 1998 och 2002 har kostnaderna minskat med totalt 530 miljoner kronor, eller 35 %. Kostnaderna för 2002 uppgick till 984 mnkr. Jämfört med 2001 har kostnaderna minskat något och antalet hushåll med behov av bidrag har minskat med ca 4 %. Minskningstakten har emellertid dämpats under året.

Antalet hushåll med ett långvarigt bidragsbehov är oförändrat mot föregående år. Medelbidraget har ökat med 7 % jämfört med motsvarande period 2001, vilket är en klart högre ökningstakt än under 2001, då medelbidraget ökade med 2 %. Ökningen kan antingen hänföras till lägre inkomster eller högre kostnader för nytillkomna hushåll jämfört med redan aktuella hushåll eller en förändring av hushållens ekonomiska situation jämfört med år 2001.

Det totala nettounderskottet uppgår till 5,7 mnkr, inklusive handläggarkostnader. Avvikelsen beror i huvudsak på ökade kostnader för utbetalning av försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd. För arbetsmarknadsåtgärder redovisas ett nettoöverskott om 3,5 mnkr.

Nyckeltal*	2002	2001	2000
Antal bidragstagare mätt i tolv månadersgenomsnitt	23 600	26 030	31 626
Andel av befolkningen som erhållit försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd, %	5,4	6,0	7,1
Antal bidragshushåll	23 867	25 660	29 868
Medelbidrag per hushåll, kr	6 657	6 225	6 072
Andel hushåll med bidragsberoende			
10 mån eller mer, %	36	36	36
Andel hushåll under 25 år, %	16	15	15
Andel ensamstående hushåll med barn i %	17	17	17
Andel utbetalt bidrag till hushåll med bidrag			
10 mån eller mer i förhållande till det totala bidraget, %	70	70	70

* I nyckeltalen för 2002 saknas summa bidrag utbetalat i Maria-Gamla stan i december och eventuella nya hushåll i december. Antal bidragstagare mätt i tolv månadersgenomsnittet är framtaget så att samtliga personer som erhållit bidrag under en tolv månadersperiod summeras varpå de divideras med tolv.

Utbetalt försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd fördelat efter försörjningshinder; kostnad, antal hushåll och andel*

2002	Kostnad		Antal	
	tkr	%	hushåll	%
Arbetslöshet	233 022	23	9 487	40
Otillräcklig ersättning från försäkringskassan	166 353	16	6 123	26
Otillräckligt utbildningsbidrag	25 581	3	1 474	6
Svenskundervisning (SFI)	192 700	19	3 683	
Ingen/låg ålderspension	62 927	6	1 448	6
Invandrare med nedsatt arbetsförmåga eller över 60 år	36 437	4	743	3
Sociala/medicinska skäl	219 596	22	5 997	25

2001	Kostnad		Antal	
	tkr	%	hushåll	%
Arbetslöshet	222 745	22	9 621	37
Otillräcklig ersättning från försäkringskassan	155 354	15	5 937	23
Otillräckligt utbildningsbidrag	40 870	4	2 310	9
Svenskundervisning (SFI)	197 113	19	4 148	16
Ingen/låg ålderspension	62 723	6	1 492	6
Invandrare med nedsatt arbetsförmåga eller över 60 år	37 808	4	850	3
Sociala/medicinska skäl	227 715	22	6 520	25

2000	Kostnad		Antal	
	tkr	%	hushåll	%
Arbetslöshet	312 750	26	12 823	43
Otillräcklig ersättning från försäkringskassan	153 550	13	6 260	21
Otillräckligt utbildningsbidrag	47 327	4	3 088	10
Svenskundervisning (SFI)	234 457	20	4 889	16
Ingen/låg ålderspension	64 831	5	1 596	5
Invandrare med nedsatt arbetsförmåga eller över 60 år	39 051	3	871	3
Sociala/medicinska skäl	246 753	21	7 277	24

* I nyckeltalen för 2002 saknas summa bidrag utbetalat i Maria-Gamla stan i december och eventuella nya hushåll i december. Ett hushåll kan ha haft flera försörjningshinder under året och kan därför förekomma flera gånger.

Året som gått

Stadsdelsnämnden har uppfyllt huvuddelen av de generella åtagandena under året. Kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin är inte uppfyllt, eftersom nämnden visar ett underskott på drygt 21 mnkr. De generella åtagandena avseende ökad kvalitet har i allt väsentligt uppnåtts. Stadsdelsnämndens samtliga 88 enheter har utformat kvalitetsgarantier med åtaganden, som godkänts av stadsdelsnämnden. Respektive verksamhetsområde har rutiner för klagomålshantering. Rutiner och arbetssätt har förändrats med beaktande av de klagomål eller synpunkter som inkommit.

Efter införandet av kundvalsmodellen har 8 % av omsorgstagarna inom äldreomsorgen och 10 % av omsorgstagarna inom omsorg om funktionshindrade valt utförare inom hemtjänst. En enhet inom hemtjänsten har avknoppats under året.

Eleverna i stadsdelsområdet har uppnått goda resultat i kärnämnen och andelen elever med gymnasiebehörighet i årskurs 9 uppgår till 92 %. Även skolinpektörsrapporter och brukarundersökningar bekräftar att det i stort sett råder en mycket god trivsel, ordning och reda i nämndens skolor.

Nämnden har under året i samarbete med gatu- och fastighetsnämnden utfört omfattande extrainsatser inom renhållningen. Insatserna har bestått i att olagliga "tjuvtippar" forslats bort, nya papperskorgar satts upp och klotter har sanerats. Nämndens nyckeltal visar att inriktningsmålet att minska miljöpåverkan till stor del uppfyllts.

Nämnden har under året arbetat med olika metoder för att minska sjukfrånvaron. Personalavdelningen har arbetat som resurs- och stödfunktion till arbetsledare/chefer i arbetet med rehabilitering av anställda samt genomfört rehabiliteringsutbildning i samarbete med företagshälsovården och försäkringskassan. Även vissa särskilda projekt och friskvårdsinsatser har gjorts för att minska de anställdas frånvaro. Sjukfrånvaron har dock ökat jämfört med 2001. Nämnden har under året genomfört ett antal satsningar för att stödja och stärka de anställdas kompetens.

Ekonomiskt utfall

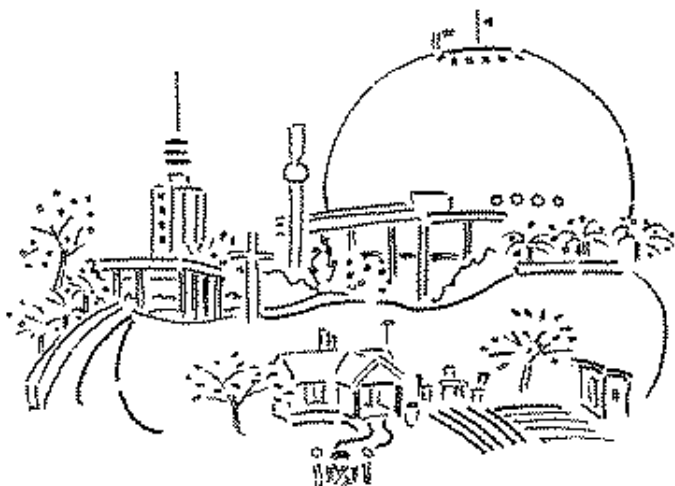
Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettounderskott för anslag för nämndens verksamhet om 17,0 mnkr och ett nettounderskott för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder om 4,7 mnkr. Totalt ger detta ett nettounderskott om 21,7 mnkr.

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-1 570,1	-1 601,0	-30,9
Intäkter	210,2	221,5	11,3
Årets förändring av resultatfond	-	2,6	2,6
Netto	-1 359,9	-1 376,9	-17,0
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-41,1	-48,3	-7,2
Intäkter	3,8	6,3	2,5
Netto	-37,3	-42,0	-4,7
Årets resultat inklusive resultatfond	-1 397,2	-1 418,9	-21,7

Avvikelsen inom anslag för nämndens verksamhet beror i huvudsak på högre kostnader än budget inom omsorg om funktionshindrade. Underskottet beror på ökat antal personer som sökt och beviljats hemstöd, boenden, personlig assistans enligt LSS samt daglig verksamhet. Avvikelsen för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beror i huvudsak på högre kostnader än budget p.g.a. ökad inflyttning till nya flyktningbostäder.

Fakta	Bromma sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	2 467	18 712
Antal invånare	59 059	758 148
Andel barn 0-15 år, %	19,3	16,8
Andel pensionärer 65 år-, %	15,4	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	11,9	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	297 400	246 000
Andel eftergymnasial utbildning %	53,2	44,9
Andel förvärvsarbetande 20-64 år, %	81,0	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	2,5	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	2,4	5,4

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-1 345,1	-1 353,3	-8,2
Intäkter	277,3	287,1	9,8
Årets förändring av resultatfond	-	1,1	1,1
Netto	-1 067,8	-1 065,1	2,7
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-61,8	-63,3	-1,5
Intäkter	7,0	8,4	1,4
Netto	-54,8	-54,9	-0,1
Årets resultat inklusive resultatfond	-1 122,6	-1 120,0	2,6

Avvikelsen för anslag för nämndens verksamhet jämfört med budget beror främst på lägre kostnader än budget inom omsorg om funktionshindrade och förskoleverksamhet. Överskottet på förskoleverksamhet beror i huvudsak på minskade kostnader för lokaler och verksamhetsadministration.

Fakta	Enskede-Årsta sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	1 270	18 712
Antal invånare	45 944	758 148
Andel barn 0-15 år, %	17,0	16,8
Andel pensionärer 65 år+, %	16,7	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	15,6	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	230 800	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	41,9	44,9
Andel förvärvsarbetsande 20-64 år, %	79,0	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	2,7	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	3,9	5,4

Året som gått

Stadsdelsnämnden har uppfyllt huvuddelen av de generella åtagandena under året. Kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin är uppfyllt. Nämnden har lagt stor vikt vid att enheterna tagit fram enhetsspecifika åtaganden som legat till grund för arbetet med kvalitetsgarantier. Samtliga skolor, förskolor, fritidsgårdar, gruppboheter och arbetsverksamheter har kvalitetsgarantier. Garantierna ger en bild av vad enheterna kan åstadkomma med befintliga resurser, personalgruppens kunskaper och erfarenheter samt med hänsyn tagen till brukarens önskemål.

Inom äldreomsorg har kontaktmannaskap införts på alla enheter. Arbetet med individuella planer har startat för att bättre tillgodose äldres behov. I skolorna har insatser gjorts för att få bättre arbetsmiljö, samverkan, arbetssätt, inflytande och bättre resultat. Ett ökat samarbete mellan socialtjänst och förskola/skola har inletts för att med ett gemensamt synsätt på barns och ungdomars behov bidra till bättre studieresultat och förebygga psykisk ohälsa. Kvalitetsarbetet har varit så framgångsrikt att nämnden utsågs till stadens bästa förvaltning 2002.

Valfriheten har under året ökat genom att 3 % av omsorgstagare inom äldreomsorg och 8 % inom omsorg om funktionshindrade valt utförare inom hemhjälp.

Nämnden har under året deltagit i olika miljöprojekt t.ex. "Virtuell översiktsplan och hållbar utveckling". Enheterna har arbetat med energibesparingar för att minska utsläpp till luft, mark och vatten. En gemensam handlingsplan för att säkerställa hur avfall skall hanteras har tagits fram för hela nämnden.

Det personalpolitiska arbetet har främst handlat om arbetstidsfrågor, friskvård/hälsa, samverkansavtal och chefsutveckling. Olika modeller för flexibel arbetstid har införts. Sjukfrånvaron har ägnats speciell uppmärksamhet genom rehabilitering och riktade insatser för enheter med hög frånvaro. Ett omfattande friskvårdsprogram finns för medarbetarna. Sjukfrånvaron har ökat jämfört med föregående år.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettoöverskott för anslag för nämndens verksamhet om 2,7 mnkr och ett nettounderskott för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder om 0,1 mnkr. Totalt ger detta ett nettoöverskott om 2,6 mnkr.

Året som gått

Stadsdelsnämnden har uppfyllt huvuddelen av de generella åtagandena under året.

Kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin är uppfyllt och nämnden visar ett överskott med ca 32 mnkr.

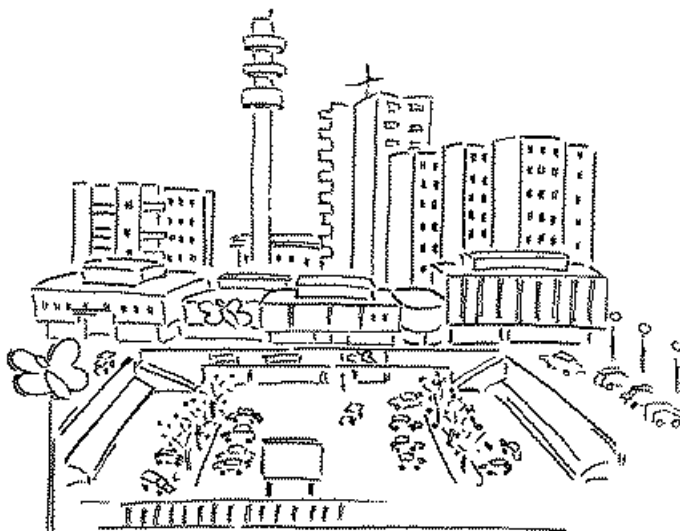
Nämnden har under 2002 utarbetat ett integrerat ledningssystem som använts för uppföljning inom förskola/skola/fritid och som under 2003 skall införas för alla verksamheter. Under året har även en revidering av rutiner för klagomålshantering genomförts och fått genomslag inom verksamheterna. Nämnden har beslutat om kvalitetsgarantier för samtliga verksamheter. Verksamheter som drivs på entreprenad följs upp kontinuerligt och några större kvalitetsmätningar har genomförts. Nämnden har också genomfört utbildningsinsatser för chefer och övrig personal.

Nämnden har även genomfört en genomgång av sina hyreskontrakt vilket resulterat i återbetalningar av alltför höga hyresdebiteringar under tidigare år. Under sommaren har 570 barn varit på sommarkollo och nämnden har även bedrivit dagkoloniverksamhet för barn i stadsdelsnämnden.

Den totala sjukfrånvaron är hög och har ökat jämfört med föregående år. Nämnden arbetar för att motverka detta genom sina personalkonsulenter, arbetsinriktade rehabiliteringsåtgärder samt stöd till chefer med bl.a. utbildning i rehabiliteringsekonomi och arbetsmiljöutbildning. En omfattande enkät har besvarats av de långtidssjukskrivna och en rapport med analys av enkäten finns. Denna skall ligga till grund för ytterligare åtgärder.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettoöverskott för anslag för nämndens verksamhet om 35,8 mnkr, ett nettounderskott för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder om 4,6 mnkr. Totalt ger detta ett nettoöverskott om 31,2 mnkr.

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-1 177,4	-1 159,2	18,2
Intäkter	120,1	139,2	19,1
Årets förändring av resultatfond	-	-1,5	-1,5
Netto	-1 057,3	-1 021,5	35,8
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-114,0	-119,2	-5,2
Intäkter	8,0	8,6	0,6
Netto	-106,0	-110,6	-4,6
Årets resultat inklusive resultatfond	-1 163,3	1 132,1	31,2

Avvikelsen för anslag för nämndens verksamhet beror på färre köp av vårdtyg och minskade kostnader för egen regi verksamhet. I nämndens överskott ingår också ej förbrukade stimulansbidrag för ny- och ombyggnation av boenden inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade. Avvikelsen för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beror till största delen på att medelbidraget per hushåll har ökat.

Fakta	Farsta sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	1 541	18 712
Antal invånare	45 547	758 148
Andel barn 0-15 år, %	17,2	16,8
Andel pensionärer 65 år-, %	21,1	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	18,6	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	209 400	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	30,7	44,9
Andel förvärvsarbetande 20-64 år, %	73,2	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	3,3	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	7,3	5,4

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-793,6	-800,1	-6,5
Intäkter	116,5	122,9	6,4
Årets förändring av resultatfond	-	1,0	1,0
Netto	-677,1	-676,2	0,9
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-35,8	-42,8	-7,0
Intäkter	5,0	5,7	0,7
Netto	-30,8	-37,1	-6,3
Årets resultat inklusive resultatfond	-707,9	-713,3	-5,4

Avvikelsen för anslag för nämndens verksamhet beror på att medel som erhållits för ombyggnad av förskolelokal och gruppboende inte har förbrukats. Avvikelsen för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beror på ökade kostnader för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd.

Fakta	Hägersten sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	627	18 712
Antal invånare	30 148	758 148
Andel barn 0-15 år, %	16,4	16,8
Andel pensionärer 65 år+, %	18,9	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	14,7	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	240 000	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	40,5	44,9
Andel förvärvsarbetsande 20-64 år, %	78,5	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	2,7	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	3,8	5,4

Året som gått

Stadsdelsnämnden har i huvudsak uppfyllt de generella åtagandena. Kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin har inte uppfyllts, eftersom utfallet för anslag för försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder visar ett underskott med 6,3 mnkr.

Resultatenheterna redovisar dock ett överskott.

Alla barn över ett år har kunnat erbjudas plats i förskola inom tre månader och därmed har barnomsorgsgarantin uppfyllts. Förskolorna har arbetat med barnens språkutveckling och matematiska tänkande. De flesta förskolor har kommit igång med "Portfoliometoden" för att dokumentera barnens utveckling över tid. Inom skolorna har arbetet med att skapa goda förutsättningar för lärande och utveckling fortsatt, bl.a. genom utvecklingssamtal och läsutvecklingsscheman. Alla elever som har behövt det har erbjudits stödåtgärder av speciallärare, läxhjälp, sommarskola eller annat stöd.

Gruppverksamheterna "Vågen" och "Trappan" erbjuder stödsamtal till barn med missbrukande föräldrar eller barn som bevittnat våld i hemmet. Alla barn och ungdomar i åldern 3-15 år har erbjudits minst ett kulturprogram under året. Två nya gruppboendestäder för funktionshindrade har startat i Fruängen. En öppenvårdsavdelning har öppnats för vuxna missbrukare i samarbete med närliggande stadsdelsnämnder och landstinget.

De flesta brukarna inom äldreomsorg har fått möjlighet att själva välja om de vill bo kvar hemma med service, vård och omsorg eller om de vill flytta till ett särskilt boende för att få behoven tillgodosedda. Hägerstensåsens öppna hemtjänst vann pris i stadens kvalitetsutmärkelse. Kvalitetsgarantier till brukarna har tagits fram av samliga utförarenheter. Arbetet med att integrera kvalitet och miljö i verksamheternas ledningssystem har fortsatt.

Det strategiskt viktiga arbetet med att attrahera, rekrytera och utveckla medarbetare har fortsatt under året, bl.a. genom satsningar på ledar- och medarbetarskap. Sjukfrånvaron är oförändrad jämfört med föregående år.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inkl. resultatdispositioner ett nettoöverskott för anslag för nämndens verksamhet med 0,9 mnkr och ett nettounderskott för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd med 6,3 mnkr. Totalt ger detta ett nettounderskott med 5,4 mnkr.

Året som gått

Stadsdelsnämnden har uppfyllt huvuddelen av de generella åtagandena under året men uppfyller inte kommunfullmäktiges mål avseende ekonomi, eftersom nämnden redovisar ett underskott med 33,8 mnkr.

System för systematisk hantering av synpunkter och klagomål har tillämpats inom de prioriterade verksamheterna. Föräldrar med barn vid förskolor och familjedaghem har för tredje året i rad svarat på en enkät om hur de upplever kvaliteten i förskolan. Barnomsorgsgarantin har uppfyllts och alla barn har fått erbjudande om plats inom tre månader.

Alla skolor har planer för att motverka mobbing. En enkätundersökning omfattande samtliga elever i skolår 3, 6 och 9 visar att flertalet elever trivs och känner sig trygga i skolan. Barn och elevers inflytande har tillgodosetts i form av t.ex. klass-, elev- och förvaltningsråd samt på flera skolor även i matråd, fritidsråd och tillfälliga projektgrupper.

Genom det införda kundvalet inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade har invånarna haft möjlighet att välja mellan fyra olika utförare. Under året har drygt 10 % valt att få sin hjälp utförd av annan vårdgivare än staden. Under året har en förskola och en parklek avknoppats och antalet personer som följt med vid avknoppningen uppgår till 33.

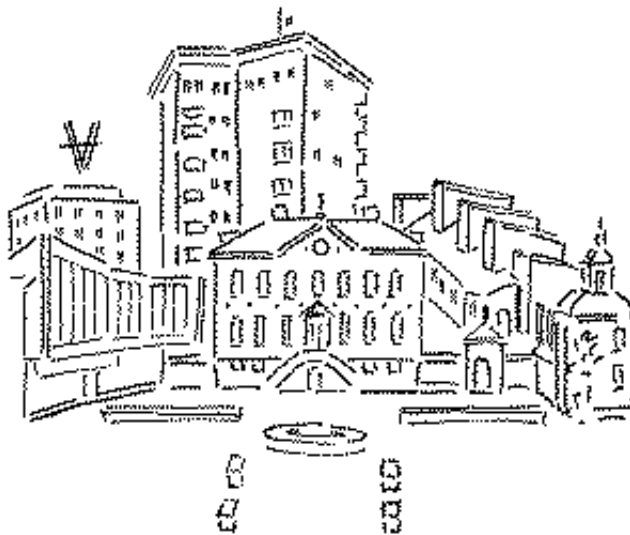
Två nya skolor – Trollboda och Vinsta Gård – invigdes i augusti. Ombyggnad av Räcksta sjukhem har genomförts och återflyttning sker i februari 2003. Ett nytt gruppboende med nio platser inom socialpsykiatri har öppnats.

Nämnden har haft svårigheter att rekrytera och behålla personal inom äldreomsorgen.

Sjukfrånvaron har ökat något under 2002. För att minska sjukfrånvaron har nämnden bedrivit ett aktivt förebyggande arbete med rehabilitering och ett friskvårdsprojekt.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettounderskott för nämndens verksamhet om 33,0 mnkr och ett nettounderskott för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder om 0,8 mnkr. Totalt ger detta ett nettounderskott om 33,8 mnkr.

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-1 580,4	-1 647,6	-67,2
Intäkter	146,0	176,5	30,5
Årets förändring av resultatfond	-	3,7	3,7
Netto	-1 434,4	-1 467,4	-33,0
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-101,8	-101,6	0,2
Intäkter	8,3	7,3	-1,0
Netto	-93,5	-94,3	-0,8
Årets resultat inklusive resultatfond	-1 527,9	-1 561,7	-33,8

Avvikelsen för anslag för nämndens verksamhet beror i huvudsak på att nämndens kostnader är högre inom individ- och familjeomsorg, äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade. För socialpsykiatri inom individ- och familjeomsorg redovisas ökade kostnader för institutionsplaceringar. Underskottet inom äldreomsorgen förklaras till stor del av att det funnits tomma platser på olika boendeenheter.

Fakta	Hässelby-Vällingby sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	1 959	18 712
Antal invånare	58 658	758 148
Andel barn 0-15 år, %	20,4	16,8
Andel pensionärer 65 år-, %	17,3	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	18,0	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	245 000	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	35,9	44,9
Andel förvärvsarbetslösa 20-64 år, %	77,8	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	2,9	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	5,0	5,4

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-834,6	-846,0	-11,4
Intäkter	134,0	145,1	11,1
Årets förändring av resultatfond	-	-4,9	-4,9
Netto	-700,6	-705,8	-5,2
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-37,4	-40,7	-3,3
Intäkter	4,5	5,6	1,1
Netto	-32,9	-35,1	-2,2
Årets resultat inklusive resultatfond	-733,5	-740,9	-7,4

Avvikelsen för anslag för nämndens verksamhet beror i huvudsak på ökade kostnader för insatser för barn, unga och vuxna inklusive socialpsykiatri. Avvikelsen för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beror på ökade kostnader för försörjningsstöd.

Fakta	Katarina-Sofia sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	337	18 712
Antal invånare	41 006	758 148
Andel barn 0-15 år, %	12,8	16,8
Andel pensionärer 65år-, %	13,0	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	11,6	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	246 300	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	51,5	44,9
Andel förvärvsarbete 20-64 år, %	77,3	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	3,2	3,0
Andel försörjningsstöd, %	2,2	5,4

Året som gått

Stadsdelsnämnden har uppfyllt huvuddelen av de generella åtagandena under året. Nämnden uppfyller inte kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin, eftersom utfallet visar ett underskott med 7,4 mnkr. Resultatenheterna redovisar dock ett sammantaget överskott.

Kvalitetsgarantier har utformats för samtliga utförarenheter. Garantierna innehåller bl.a. en beskrivning av enheternas åtaganden och syftar till att klargöra vad den enskilde kan förvänta sig av verksamheten. För att höja kvaliteten inom skolorna pågår ett ständigt förbättringsarbete. Personalen utvecklar sin kompetens inom områden som språkutveckling och matematik samt genom att hålla utvecklingsamtal och upprätta individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram. Förskolans kompetensutveckling har bl.a. innefattat arbetslagsutbildning, matematik i förskolan och pedagogisk handledning. Tullgårdsskolan och Finska förskolan erhöll stadens utmärkelse för god kvalitet. En kvalitetsuppföljning av samtliga utförarenheter inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade har genomförts. Resultaten kommer att redovisas under våren 2003.

Inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade har samtliga brukare med omvårdnadsinsatser erbjudits kontaktperson för att tillgodose den enskildes behov av trygghet och kontinuitet. Nämnden har en policy för arbetet med att ta emot synpunkter, förslag och klagomål. Under året har 175 skrivelser tagits emot inom ramen för nämndens system för synpunkter och klagomål. Inom miljöområdet har arbetet med gröna bostadsgårdar fortsatt. Arbetet med att uppnå det övergripande målet att vara en attraktiv och modern arbetsgivare har fortgått.

Genom kontinuerlig information, samverkan och kompetensutveckling har medarbetarna stöttats för att utvecklas i sina yrkesroller. Trots ett intensivt arbete med rehabilitering och friskvårdssatser har sjukfrånvaron ökat något jämfört med föregående år.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettounderskott för anslag för nämndens verksamhet med 5,2 mnkr och ett nettounderskott för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder med 2,2 mnkr. Totalt ger detta ett nettounderskott med 7,4 mnkr.

Året som gått

Stadsdelsnämnden har uppfyllt huvuddelen av de generella åtagandena under året. Nämnden uppfyller inte kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin, eftersom flertalet verksamheter och enheter överskridit budgeten och totalt redovisas underskott för nämndens verksamhet med ca 27 mnkr.

Samtliga enheter med verksamhet som vänder sig direkt till brukarna har utarbetat kvalitetsgarantier och rutiner för klagomålshantering finns både centralt och på enheterna. Nämnden har uppfyllt platsgarantin inom förskola och skolbarnsomsorg. Skolorna har strategier för hur eleverna ska göras medvetna om kunskapsmålen och för arbetet mot kränkande särbehandling och mobbing. Samtliga skolor har formulerat egna mål och åtaganden om delaktighet och inflytande t.ex. genom klassråd, elevråd och matråd. Antalet elever inom skolan har fortsatt att minska och 28 % av barnen i skolåldern går i andra skolor än stadsdelsnämndens kommunala skolor.

Genom det införda kundvalet i äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade har invånarna haft möjlighet att välja mellan sju olika utförare.

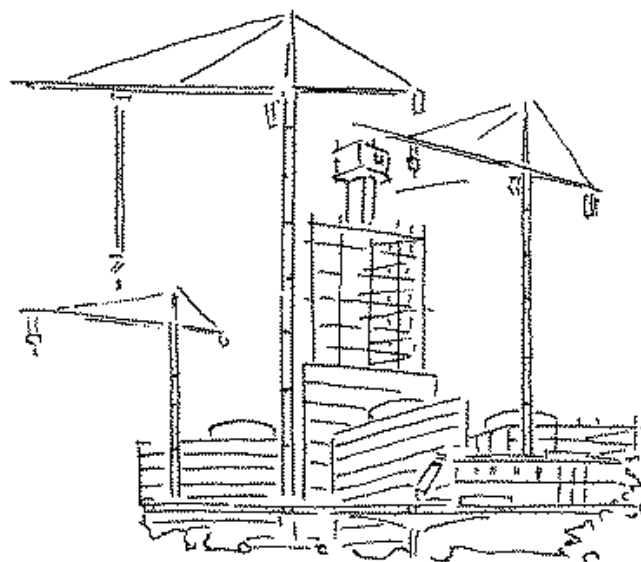
Enheterna inom respektive område har formulerat enhetsspecifika miljömål och miljöarbetet har på olika sätt integrerats i det dagliga arbetet.

Ett projekt har genomförts med samtliga 400 medarbetare inom äldreomsorgen, som resulterat i en handlingsplan för kompetensutveckling av verksamheten. Ett chefsutvecklingsprogram har påbörjats och kommer att omfatta samtliga chefer fram till 2004. Fem medarbetare genomgår stadens utvecklingsprogram för medarbetare med utländsk bakgrund.

Sjukfrånvaron har minskat under 2002. För att minska sjukfrånvaron har nämnden intensifierat samarbetet med företagshälsovården och prioriterat arbetet med rehabiliteringsåtgärder.

Ekonomiskt utfall

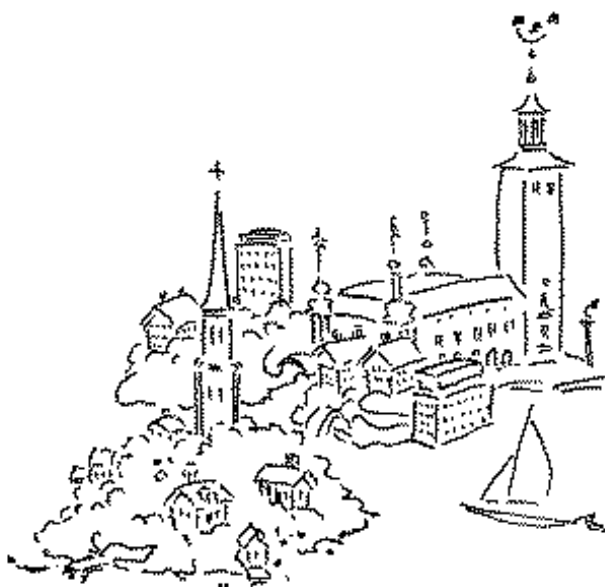
Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettounderskott för nämndens verksamhet om 26,7 mnkr och ett nettoöverskott för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder om 7,3 mnkr. Totalt ger detta ett nettounderskott om 19,4 mnkr.

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-914,2	-1 009,5	-95,3
Intäkter	110,1	172,8	62,7
Årets förändring av resultatfond	-	5,9	5,9
Netto	-804,1	-830,8	-26,7
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-126,8	-120,6	6,2
Intäkter	6,8	7,9	1,1
Netto	-120,0	-112,7	7,3
Årets resultat inklusive resultatfond	-924,1	-943,5	-19,4

Avvikelsen för anslag för nämndens verksamhet förklaras av högre kostnader än budget inom individ- och familjeomsorg främst för placeringar av barn och ungdomar samt inom de pedagogiska verksamheterna främst vad avser barn med behov av särskilt stöd, och inom äldreomsorg. Avvikelsen för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beror främst på minskade kostnader för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd.

Fakta	Kista sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	1 274	18 712
Antal invånare	30 021	758 148
Andel barn 0-15 år, %	21,1	16,8
Andel pensionärer 65 år-, %	9,3	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	44,7	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	194 600	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	32,5	44,9
Andel förvärvsarbetslösa 20-64 år, %	65,5	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	3,7	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	11,5	5,4

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-1 122,6	-1 123,4	-0,8
Intäkter	146,1	152,8	6,7
Årets förändring av resultatfond	-	-1,0	-1,0
Netto	-976,5	-971,6	4,9
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-40,2	-43,4	-3,2
Intäkter	4,3	4,2	-0,1
Netto	-35,9	-39,2	-3,3
Årets resultat inklusive resultatfond	-1 012,4	-1 010,8	1,6

Avvikelsen för anslag för nämndens verksamhet jämfört med budget beror i huvudsak på lägre kostnader än budget inom äldreomsorg. Underskottet beror på minskat behov av platser i äldreboende och färre hemhjälpstimmar. I utfallet ingår ej förbrukade stimulansbidrag med 2,2 mnkr för ny- och ombyggnad av gruppboende inom omsorg om funktionshindrade och ej förbrukade medel för skolinventarier med 0,9 mnkr. Avvikelsen för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beror på ökade kostnader för hotellboende och skyddat boende.

Fakta	Kungsholmen sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	487	18 712
Antal invånare	52 989	758 148
Andel barn 0-15 år, %	9,9	16,8
Andel pensionärer 65 år, %	15,8	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	12,5	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	273 400	246 000
Andel eftergymnasial utbildning %	56,1	44,9
Andel förvärvsarbete 20-64 år, %	79,6	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	3,2	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	2,0	5,4

Året som gått

Stadsdelsnämnden har uppfyllt huvuddelen av de generella åtagandena under året. Nämnden uppfyller inte kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin, eftersom anslag för försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder visar ett underskott med 3,3 mnkr.

Av de generella åtagandena avseende nämndens övergripande inriktningsmål om kvalitet har de flesta uppfyllts. Nämndens klagomålshandling fungerar tillfredställande. De flesta av klagomålen/synpunkterna som kommit till förskoleverksamhet handlar om barngruppernas storlek, brist på förskoleplatser samt bemötande och kompetens hos personalen. Valfriheten har under året ökat genom att 15 % av omsorgstagare inom äldreomsorg och 12 % inom omsorg om funktionshindrade valt utförare inom hemtjänsten.

Nämnden ingår med flera andra stadsdelsnämnder och kranskommuner i ett samarbetsprojekt som inleddes under året med syfte att minimera trafikökning. För Kungsholmens del har framför allt stadsutvecklingsområdet Nordvästra Kungsholmen prioriterats. Ett seminarium och ett informationsmöte om bilpooler har arrangerats. På medborgarkontoret finns det cyklar att låna och S:t Göransparken har av en arbetsverksamhet utvecklats till en ekologisk park.

Mer än hälften av de generella åtagandena avseende medarbetarna har uppfyllts. Sjukfrånvaron har emellertid fortsatt att öka. Nämndens hela förskoleverksamhet och Eiraskolan kommer tillsammans med två andra stadsdelsnämnder att delta i ett projekt med syfte att förbättra hälsan och minska sjukskrivningarna. Projektet skall skapa förutsättningar för ett friskt, tryggt och utvecklande arbetsliv.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettoöverskott för anslag för nämndens verksamhet om 4,9 mnkr och ett nettounderskott för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder om 3,3 mnkr. Totalt ger detta ett nettoöverskott om 1,6 mnkr.

Stadsdelsnämnd Liljeholmen

Året som gått

Stadsdelsnämnden redovisar att huvuddelen av de generella åtagandena har uppfyllts. Nämnden har inte uppfyllt kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin, eftersom utfallet för nämnden totalt visar underskott med 32,1 mnkr.

Arbetet med stadens kvalitetsstrategi och integrerade ledningssystem har fortsatt enligt plan under 2002. Enheterna har utifrån gällande styrdokument arbetat fram enhetsspecifika åtaganden kring begrepp som uppfattas som centrala för verksamheten, trygghet, inflytande, respekt samt för skolan lärande och utveckling. Arbetssätt och rutiner dokumenteras för att möjliggöra uppföljning och utvärdering av resultat och metoder.

Exempel på kvalitetshöjande åtgärder inom äldreomsorgen är arbetet med att utveckla kontaktmannaskapet, individuella handlingsplaner, anhörigträffar och former av aktiviteter i samråd med förtroenderåden. Den verksamhetsmässiga uppföljningen visar att äldre- respektive handikappomsorgen håller en acceptabel kvalitet.

Eleverna i skolan uppvisar hög andel elever med gymnasiebehörighet. Föräldrarna vid nämndens förskoleverksamheter är mycket nöjda med verksamheten även om barngruppernas storlek anses för stora.

Valfriheten för enskilda att välja vårdgivare/skola/förskola bedöms vara oförändrad jämfört med 2001. Under året har sex upphandlingar genomförts. Totalt har nämnden 18 % upphandlad verksamhet, vilket är en procentenhet lägre än stadsdelsnämnderna totalt. Inga avknoppningar har genomförts under året.

Liljeholmen är en attraktiv stadsdel med goda kommunikationer där både bostadsbyggandet och antalet arbetsplatser ökar. Flera stora projekt pågår bl.a. byggande av bostäder i den nya stadsdelen Årstadal.

Sjukfrånvaron har under år 2002 uppgått till 11,6 %, vilket är 0,1 procentenheter högre än år 2001. Nämnden har tillsatt två partsammansatta arbetsgrupper under året, dels för att analysera sjukfrånvaron på längre sikt, dels för att finna lösningar på kortare sikt.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettounderskott för anslag för nämndens verksamhet om 31,0 mnkr och ett nettounderskott för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder om 1,1 mnkr. Totalt ger detta ett nettounderskott om 32,1 mnkr.

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-697,1	-733,4	-36,3
Intäkter	87,7	88,8	1,1
Årets förändring av resultatfond	-	4,2	4,2
Netto	-609,4	-640,4	-31,0
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-48,1	-50,3	-2,2
Intäkter	2,2	3,3	1,1
Netto	-45,9	-47,0	-1,1
Årets resultat inklusive resultatfond	-655,3	-687,4	-32,1

Avvikelsen inom anslag för nämndens verksamhet jämfört med budget beror i huvudsak på högre kostnader än budget inom individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri, pedagogiska verksamheter samt äldreomsorg. Avvikelsen inom anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder jämfört med budget beror i huvudsak på högre kostnader än budget för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd.

Fakta	Liljeholmen sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	678	18 712
Antal invånare	29 927	758 148
Andel barn 0-15 år, %	13,8	16,8
Andel pensionärer 65 år-, %	13,0	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	16,6	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	220 100	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	43,9	44,9
Andel förvärvsarbetande 20-64 år, %	76,2	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	3,1	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	4,9	5,4

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-1 567,2	-1 695,2	-128,0
Intäkter	300,5	355,9	55,4
Årets förändring av resultatfond	-	3,3	3,3
Netto	-1 266,7	-1 336,0	-69,3
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-61,6	-64,2	-2,6
Intäkter	6,4	8,5	2,1
Netto	-55,2	-55,7	-0,5
Årets resultat inklusive resultatfond	-1 321,9	-1 391,7	-69,8

Avvikelsen för anslag för nämndens verksamhet jämfört med budget beror i huvudsak på högre kostnader än budget inom flertalet verksamhetsområden. De största underskotten finns inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade. Inom äldreomsorg är det särskilda boendeformer, medicinskt färdigbehandlade, hemsjukvård och utförarenheterna som visar de största underskotten. Inom omsorg om funktionshindrade visar vuxenboende, daglig verksamhet och hemhjälp stora underskott. Avvikelsen för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beror på högre kostnader än budget för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd.

Fakta	Maria-Gamla stan sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	448	18 712
Antal invånare	64 048	758 148
Andel barn 0-15 år, %	13,2	16,8
Andel pensionärer 65 år-, %	14,9	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	12,8	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	244 900	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	52,0	44,9
Andel förvärvsarbete 20-64 år, %	77,2	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	3,3	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	2,6	5,4

Året som gått

Stadsdelsnämnden redovisar att huvuddelen av de generella åtagandena har uppfyllts. Nämnden har inte uppfyllt kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin, eftersom utfallet för nämnden totalt visar underskott med 69,8 mnkr. Nämnden har under året vidtagit åtgärder för att minska kostnaderna inom flertalet verksamheter.

Nämnden har fastställt de olika enheternas kvalitetsgarantier gentemot brukarna. Under året har insatser genomförts för att höja kvaliteten inom äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade och utbildning avseende trygghet, inflytande, individualisering samt kunskap och lärande. Nämndens samtliga enheter har upprättat miljöåtaganden. De flesta verksamheterna har haft miljöombud som tillsammans med cheferna stimulerat till ett aktivt miljöarbete. Ett systemet för klagomålshantering finns. Under året har 1 379 synpunkter/klagomål registrerats vilket är en ökning jämfört med år 2001, särskilt de positiva synpunkterna har ökat. Olika åtgärder har vidtagits för att ta till vara de synpunkter och klagomål som inkommit.

Valfriheten har ökat under 2002 bl.a. genom att 15 % av omsorgstagarna inom äldreomsorg och 19 % av omsorgstagarna inom omsorg om funktionshindrade har valt en annan utförare av insatserna än de hade tidigare.

Att hålla stadsdelsnämndsområdet ren har varit en viktig uppgift under året. För att uppnå en högre renhållningsstandard än den som köps via entreprenörer har manuell kompletteringsstädning utförts. Arbetet med brukarmedverkan om skötsel av mindre grönytor har utvecklats och det finns 16 avtal med föreningar.

Sjukfrånvaron har ökat något jämfört med föregående år. Olika åtgärder har vidtagits för att minska sjukfrånvaron inom nämndens verksamheter t.ex. pågår ett långsiktigt projekt för att pröva och hitta åtgärder i syfte att förebygga sjukdom.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettounderskott för anslag för nämndens verksamhet om 69,3 mnkr och ett nettounderskott om 0,5 mnkr för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Totalt ger detta ett nettounderskott om 69,8 mnkr.

Året som gått

Stadsdelsnämnden redovisar att huvuddelen av de generella åtagandena har uppfyllts. Nämnden har inte uppfyllt kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin, eftersom utfallet för nämnden totalt visar underskott med 36,0 mnkr.

Nämnden har under året vidtagit åtgärder för att anpassa organisation och verksamhet till ändrade behov och minskad efterfrågan.

Förskoleverksamheten har utökats med 45 barn. Förskolans kvalitet har fått mycket höga omdömen i en brukarundersökning och efterfrågan på barnomsorg kommer fortsätta att öka. Inom skolan och skolbarnsomsorgen har elevantalet minskat. Förändringar i befolkningsstrukturen har visat på minskade behov av äldreomsorg, som dock inte fått fullt genomslag under 2002.

Systemet för klagomålshantering har vidareutvecklats. Under 2002 har 128 synpunkter/klagomål registrerats och olika åtgärder har vidtagits för att åtgärda dessa.

Valfriheten har ökat under året bl.a. genom att 32 % av omsorgstagarna inom äldreomsorg och 30 % av omsorgstagarna inom omsorg om funktionshindrade har valt utförare av insatserna än de hade tidigare.

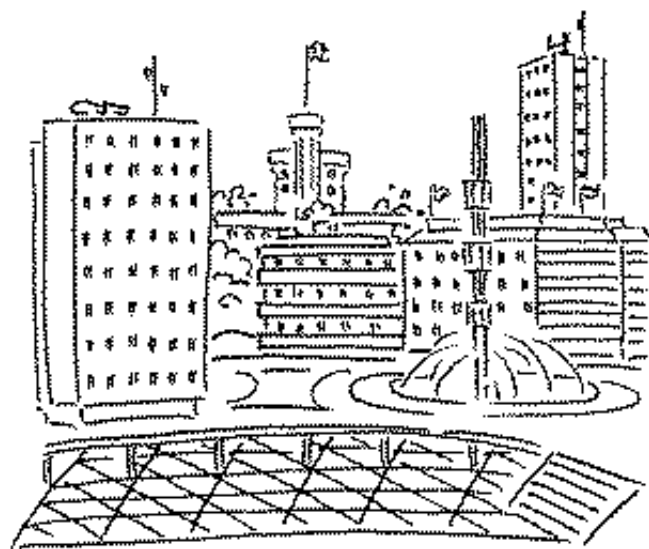
För att frigöra fler parkeringsplatser har renhållning av kör- och gångbanor på dagtid utförts inom delar av stadsdelsnämndsområdet.

Nämnden har medverkat i flera projekt inom miljöområdet, t.ex. projektet "Mobil miljöstation" som är ett försök som drivits av renhållningsnämnden.

Sjukfrånvaron har minskat något jämfört med 2001. Olika åtgärder har också vidtagits för att minska sjukfrånvaron ytterligare inom nämndens verksamheter t.ex. har ett projekt som inriktats på att undersöka vad som utmärker de "långtidsfriska" bedrivits.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettounderskott för anslag för nämndens verksamhet om 31,1 mnkr och ett nettounderskott om 4,9 mnkr för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Totalt ger detta ett nettounderskott om 36,0 mnkr.

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-1 194,7	-1 234,5	-39,8
Intäkter	191,6	198,3	6,7
Årets förändring av resultatfond	-	2,0	2,0
Netto	-1 003,1	-1 034,2	-31,1
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-33,2	-40,7	-7,5
Intäkter	4,8	7,4	2,6
Netto	-28,4	-33,3	-4,9
Årets resultat inklusive resultatfond	-1 031,5	-1 067,5	-36,0

Avvikelsen för anslag för nämndens verksamhet jämfört med budget beror i huvudsak på högre kostnader än budget inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade. Underskottet inom äldreomsorg hänför sig främst till öppen hemvård, servicehus och äldreboenden. Inom omsorg om funktionshindrade är det främst kostnaderna för daglig verksamhet, sjukhem och bostad med särskild service som ökat. Avvikelsen för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beror på högre kostnader än budget för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd.

Fakta	Norrmalm sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	478	18 712
Antal invånare	61 291	758 148
Andel barn 0-15 år, %	11,9	16,8
Andel pensionärer 65 år-, %	13,1	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	13,6	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	284 900	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	58,7	44,9
Andel förvärvsarbetslösa 20-64 år, %	78,5	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	2,6	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	1,8	5,4

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-565,9	-633,3	-67,4
Intäkter	31,3	85,5	54,2
Årets förändring av resultatfond	-	4,7	4,7
Netto	-534,6	-543,1	-8,5
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-142,8	-138,1	4,7
Intäkter	6,2	4,4	-1,8
Netto	-136,6	-133,7	2,9
Årets resultat inklusive resultatfond	-671,2	-676,8	-5,6

Avvikelsen för anslag för nämndens verksamhet beror i huvudsak på ökade kostnader för ungdomsvård och ökade kostnader inom omsorg om funktionshindrade avseende LASS, LSS samt grupp- och korttidsboende. Avvikelsen för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beror på minskade kostnader för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd.

Fakta	Rinkeby sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	127	18 712
Antal invånare	16 178	758 148
Andel barn 0-15 år, %	29,4	16,8
Andel pensionärer 65 år-, %	5,6	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	60,8	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	131 100	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	17,8	44,9
Andel förvärvsarbetsande 20-64 år, %	44,9	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	4,6	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	26,7	5,4

Året som gått

Stadsdelsnämnden har uppfyllt huvuddelen av de generella åtagandena under året. Nämnden uppfyller inte kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin, eftersom utfallet totalt visar ett underskott med 5,6 mnkr. Resultatenheterna redovisar ett samlat underskott.

Metoddiskussioner och förankringsarbete kring klagomålsrutiner i kvalitetsgarantierna har pågått under 2002. Inom äldreomsorg har arbetet med att genomföra organisationsförändringar och effektiviseringar pågått under hela året. Syftet har varit att minska kostnaderna med bibehållen kvaliteten i verksamheten. För att höja tryggheten för de funktionshindrade har biståndsbedömare deltagit i stadens olika utbildningar.

Utvecklingsarbetet med individuella planer har fortsatt. Den påbörjade projekteringen av ombyggnad av lägenheterna i Solgläntans gruppboende till fullvärdiga lägenheter är också ett led i individualiseringen av biståndet. Inom skolorna har arbetet med att säkerställa läs- och språkutvecklingen fortsatt. Elevernas möjlighet till inflytande har förbättrats. Miljöarbetet har under året integrerats i kvalitetsarbetet. Miljösystem för återvinning av papper och annat miljöavfall har genomförts och utvecklats inom nämndens verksamheter.

Sjukfrånvaron ligger på samma nivå som föregående år. Det är framförallt långtidsfrånvaron som är hög. Under året har stöd getts till arbetsledare i arbetet med rehabilitering. Den högsta frånvaron finns inom förskoleverksamheten. En psykosocial arbetsmiljöenkät har genomförts som visar att de flesta anställda upplever att de har en god arbetsmiljö. En viktig del i nämndens personalutveckling är att det finns ett bra introduktionsprogram för varje nyanställd. Två övergripande introduktionsprogram för nyanställda har genomförts under året. För att tillgodose framtida behov av chefer bedriver nämnden ett chefsförsörjningsprogram, Futurum.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettounderskott för anslag för nämndens verksamhet med 8,5 mnkr och ett nettoöverskott för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder med 2,9 mnkr. Totalt ger detta ett nettounderskott med 5,6 mnkr.

Året som gått

Stadsdelsnämnden har uppfyllt huvuddelen av de generella åtagandena under året. Nämnden uppfyller inte kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin, eftersom anslag för försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder visar ett underskott med 3,5 mnkr.

Nämndens åtaganden avseende kvalitet anses uppfyllda. Nämndens enheter har under året vidareutvecklat arbetet med att få mätbara resultat för måluppfyllelsen. Några enheter har för första gången prövat fokusgrupp som metod för brukardialog och flera har anmält intresse för att lära den och andra metoder/tekniker för uppföljning. Nämndens IT-enhet erhöll utmärkelsen för god kvalitet.

Nämnden har genomfört enkätundersökningar inom förskolan som visar att föräldrarna är nöjda med personalen och verksamheten, men mindre nöjda med personaltätheten och barngruppernas storlek. På skolenheter där det har varit oroligt har skolans personal samarbetat med resursenheten och Lugna Gatan. Utvärderingar har visat att samarbetet varit mycket framgångsrikt för att skapa trygga nätverk för eleverna. Nämnden har upparbetade rutiner avseende synpunktshandtering. En enhet har sedan hösten samordnat hela synpunktshanderingen och kontinuerligt redovisat till nämnden. Under år 2002 inkom 1 500 synpunkter, varav drygt 70 % avsåg snöröjning och övrig skötsel av den yttre miljön.

Under året har projektet "Den attraktiva arbetsplatsen" startat. Projektet är verksamhetsövergripande och har som mål att öka förvaltningens attraktivitet som arbetsgivare i syfte att trygga det framtida kompetensbehovet av personal. Aktiva rehabiliteringsinsatser har vidtagits med inriktning på snabb återgång i arbete eller arbetsträning. En positiv effekt av årets arbete har varit kartläggningen av den totala personalsituationen, vilket ger en bra grund för det fortsatta personalarbetet. Sjukfrånvaron har dock ökat något i jämförelse med 2001.

Ekonomiskt utfall

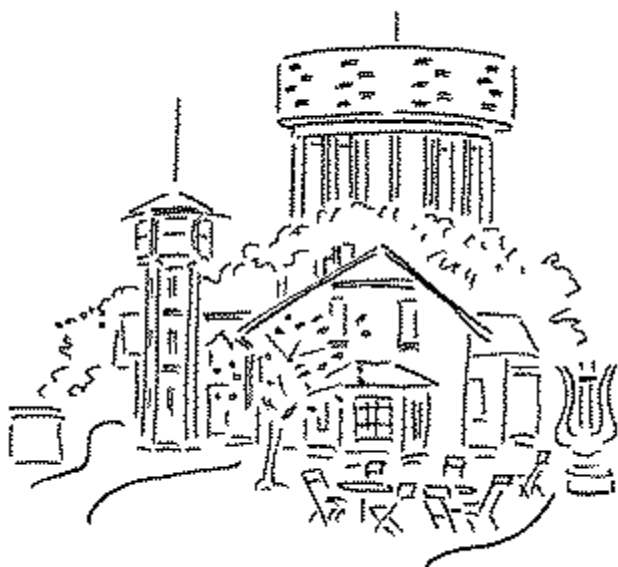
Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettoöverskott för anslag för nämndens verksamhet om 6,0 mnkr och ett nettounderskott för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder om 3,5 mnkr. Totalt ger detta ett nettoöverskott om 2,5mnkr.

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-1 110,2	-1 122,0	-11,8
Intäkter	147,1	157,9	10,8
Årets förändring av resultatfond	-	7,0	7,0
Netto	-963,1	-957,1	6,0
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-87,3	-91,7	-4,4
Intäkter	6,7	7,6	0,9
Netto	-80,6	-84,1	-3,5
Årets resultat inklusive resultatfond	-1 043,7	-1 041,2	2,5

Avvikelsen inom anslag för nämndens verksamhet jämfört med budget beror i huvudsak på att nämndens resultat inte innehåller ej förbrukade stimulansbidrag för ny- och ombyggnation av boenden inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade samt omstruktureringsmedel för lokaler. Avvikelsen inom anslag för försörjningsstöd och arbetsmarknadsåtgärder jämfört med budget beror i huvudsak på högre kostnader än budget för försörjningsstöd.

Fakta	Skarpnäck sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	1 566	18 712
Antal invånare	40 024	758 148
Andel barn 0-15 år, %	19,1	16,8
Andel pensionärer 65 år-, %	14,1	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	17,7	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	213 500	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	40,2	44,9
Andel förvärvsarbetande 20-64 år, %	75,8	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	2,7	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	6,9	5,4

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-951,3	-1068,4	-117,1
Intäkter	115,0	171,5	56,5
Årets förändring av resultatfond	-	2,8	2,8
Netto	-836,3	-894,1	-57,8
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-100,0	-99,2	0,8
Intäkter	4,2	9,3	5,1
Netto	-95,8	-89,9	5,9
Årets resultat inklusive resultatfond	-932,1	-984,0	-51,9

Avvikelsen för anslag för nämndens verksamhet beror i huvudsak på ökade kostnader inom omsorg om funktionshindrade avseende LASS, LSS och daglig verksamhet. Inom äldreomsorgen har kostnaderna ökat bl.a. för Vårbergs sjukhem. Antalet placeringar av barn och unga i kvalificerade behandlingsformer har ökat och därmed har vårdkostnaderna också ökat. Avvikelsen för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beror på ökade intäkter och minskade kostnader inom anslaget.

Fakta	Skärholmen sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	871	18 712
Antal invånare	31 410	758 148
Andel barn 0-15 år, %	21,5	16,8
Andel pensionärer 65 år, %	16,0	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	37,2	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	187 200	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	26,6	44,9
Andel förvärvsarbete 20-64 år, %	65,4	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	3,6	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	10,4	5,4

Året som gått

Stadsdelsnämnden har i huvudsak uppfyllt de generella åtagandena. Nämnden uppfyller inte kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin, eftersom utfallet för anslag för nämndens verksamhet visar ett underskott med 57,8 mnkr. Flera budgethållningsåtgärder har vidtagits under 2002, men får effekt först under 2003.

Ett bra kvalitetsarbete har gjorts inom de olika verksamheterna. En enhet, Jobbcentrum, fick stadens kvalitetsutmärkelse. De brukarundersökningar som genomförts visar övervägande nöjda brukare. Äldreinspektörernas rapport visar också på en väl fungerande verksamhet. Inom förskola och skola har föräldrarna i olika brukarundersökningar uttryckt att de är nöjda med verksamheten och personalen. Samtliga förskolor och skolor har utarbetat kvalitetsgarantier till brukarna.

Nämnden har varit mycket aktiv i att tillsammans med olika intressenter utveckla Skärholmen på ett bra sätt. Vision Söderort, den ideella föreningen Sydväxt och storstads- och ytterstadssatsningen är exempel på detta. Ett offensivt arbete inom ramen för det lokala brottsförebyggande rådet har ökat den upplevda tryggheten i området.

En omfattande satsning på kompetensutveckling för personal inom barn- och ungdomsverksamheten med inriktning på barnens språkutveckling har gjorts. Fokuseringen inom storstadssatsningen har varit mot målområdena "ökad sysselsättning" och "språkutveckling och skolresultat". Utbildningar riktade mot mångfaldsfrågor har genomförts.

Sjukfrånvaron har ökat jämfört med 2001 men ett omfattande program har utformats i syfte att få ner sjukfrånvaron. Både förskola och skola står inför betydande personalförsörjningsproblem inom en snar framtid. Nämnden arbetar därför aktivt med att rekrytera och försöka behålla personal.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettounderskott för anslag för nämndens verksamhet med 57,8 mnkr och för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder ett nettoöverskott med 5,9 mnkr. Totalt ger detta ett nettounderskott med 51,9 mnkr.

Året som gått

Stadsdelsnämnden har uppfyllt huvuddelen av de generella åtagandena under året. Nämnden uppfyller inte kommunfullmäktiges mål avseende ekonomi, eftersom utfallet för anslag för nämndens verksamhet visar ett underskott med drygt 9 mnkr.

Nämnden har under året infört rutiner för klagomålshantering. Då endast ett fåtal klagomål inkommit, kommer rutinerna för klagomålshandlingen att ses över.

Valfriheten har ökat under året genom att ett tiotal hushåll använt sig av möjligheten att välja annan utförare än staden inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade. Inom grundskola har arbetet med att utveckla profilklasser fortsatt.

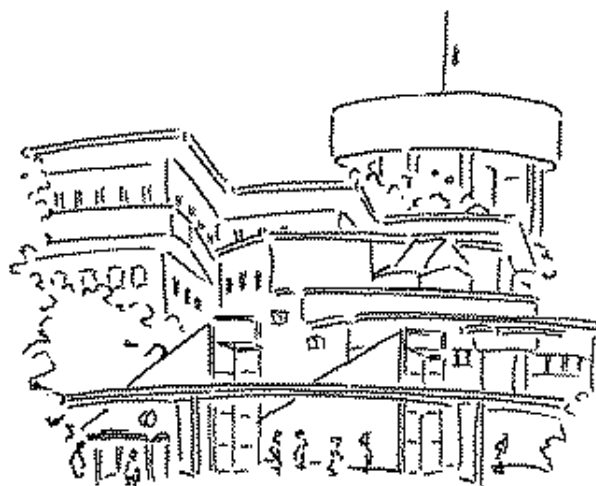
Nämndens miljöarbete pågår genom att integrering i enheternas arbete med mål, arbetssätt och åtagande. Stadsdelsnämndens fältskola arbetar för att öka barns och ungdomars miljövetande. Ett av fältskolans mål är att elever från olika kulturer skall kunna mötas och genom kunskap lära sig att uppskatta naturen.

En städmästare har anställts med placering i Tensta. Ytterstadsprojektet "föreningsstädning", som planeras pågå i tre år startade 2002. Lokala etniska föreningar adopterar stadsområden och upphandlade entreprenörer anlitar arbetslösa i Tensta för att städa utvalda områden. Målet med detta är att åstadkomma en attityd- och beteendeförändring genom att de som bor också håller rent i området. Nämndens nära samarbete med det lokala näringslivet har inneburit att sysselsättningsgraden är oförändrad. Arbetslösheten har under året legat under genomsnittet för staden.

Sjukfrånvaron har ökat jämfört med föregående år. Nämnden har fortsatt sitt arbete för att bli "Stans bästa arbetsgivare" och ett handlingsprogram "Frisk på jobbet" har utarbetats för att minska sjukfrånvaron.

Ekonomiskt utfall

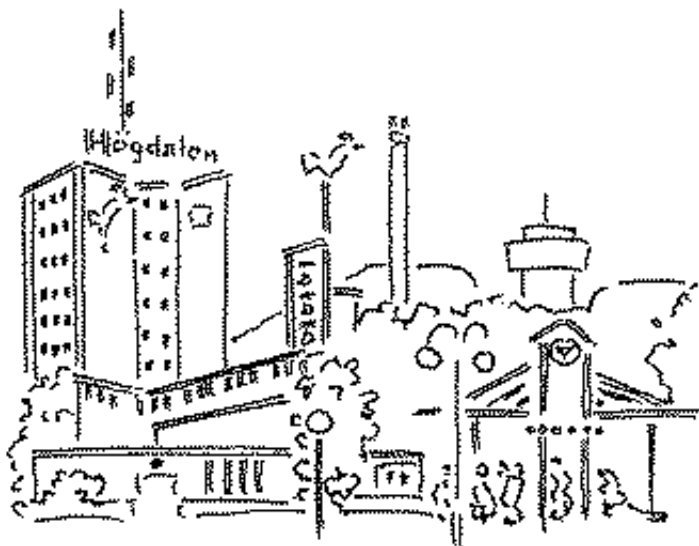
Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettounderskott för anslag för nämndens verksamhet om 9,3 mnkr och ett nettoöverskott för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder om 11,7 mnkr. Totalt ger detta ett nettoöverskott om 2,4 mnkr.

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-1 049,2	-1 081,1	-31,9
Intäkter	112,9	133,3	20,4
Årets förändring av resultatfond	-	2,2	2,2
Netto	-936,3	-945,6	-9,3
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-145,4	-133,4	12,0
Intäkter	4,6	4,3	-0,3
Netto	-140,8	-129,1	11,7
Årets resultat inklusive resultatfond	-1 077,1	-1 074,7	2,4

Avvikelsen för anslag för nämndens verksamhet jämfört med budget beror i huvudsak på högre kostnader än budget inom äldreomsorg, individ- och familjeomsorg och utbildning. Underskottet inom äldreomsorg hänförs sig främst till hemvård och särskilda boendeformer. Inom individ- och familjeomsorg beror underskottet på ökade placeringskostnader för barn och ungdom. Underskottet inom utbildning beror på minskning av antalet elever inom grundskola. Avvikelsen för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beror på minskade kostnader för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd.

Fakta	Spånga-Tensta sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	1 049	18 712
Antal invånare	35 543	758 148
Andel barn 0-15 år, %	26,1	16,8
Andel pensionärer 65 år-, %	10,3	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	36,7	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	214 300	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	30,7	44,9
Andel förvärvsarbetslösa 20-64 år, %	64,9	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	3,2	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	13,7	5,4

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-927,9	-957,3	-29,4
Intäkter	111,5	122,3	10,8
Årets förändring av resultatfond	-	7,0	7,0
Netto	-816,4	-828,0	-11,6
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-117,4	-117,2	0,2
Intäkter	5,3	5,2	-0,1
Netto	-112,1	-112,0	0,1
Årets resultat inklusive resultatfond	928,5	940,0	-11,5

Avvikelsen för nämndens verksamhet beror i huvudsak på ökade kostnader inom socialpsykiatri och äldreomsorg. Avvikelsen för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beror på minskade kostnader för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd.

Fakta	Vantör sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	817	18 712
Antal invånare	35 095	758 148
Andel barn 0-15 år, %	18,0	16,8
Andel pensionärer 65 år-, %	18,3	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	25,7	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	198 200	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	28,3	44,9
Andel förvärvsarbete 20-64 år, %	71,5	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	4,0	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	10,1	5,4

Året som gått

Nämnden har i huvudsak uppfyllt de generella åtagandena. Nämnden uppfyller inte kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin då utfallet visar ett nettounderskott med drygt 11 mnkr.

Stadsdelsnämnden har utformat kvalitetsgarantier inom verksamheterna förskola, grundskola, fritid och äldreomsorg. Nämnden har även utvecklat hanteringen av inkomna klagomål och synpunkter. Samtliga enheter har utarbetat enhetsspecifika åtaganden för att minska verksamhetens miljöpåverkan.

Många medarbetare inom förskola och skola har erhållit utbildning inom språkutbildningsprojektet. I Rågsved har samtliga pedagoger inom förskola och grundskolans skolår f-6 deltagit i kompetensutveckling för att öka kunskapen om första- och andraspråkutveckling. Medarbetare har erhållit utbildning till undersköterskor i stadens regi. Nämnden samarbetar med Ersta Sköndals högskola samt Socialhögskolan genom att ta emot praktikanter av sociologer och sjuksköterskor för att underlätta rekrytering inom dessa yrken. Ett resursteam har startats inom äldreomsorgen för att säkerställa tillgången på personal vid sjukdomar och frånvaro.

Inom individ- och familjeomsorg har tillgängligheten för nya anmälningar till barn- och ungdomssektionerna förbättrats. Kundval inom hemtjänst har införts under året. Nämnden har informerat invånarna och även följt upp och utvärderat företagen som erbjudit tjänster. Arbetet med att öka tryggheten och trivselen har fortsatt under året. Samarbete med gatu- och fastighetsnämnden har skett i syfte att förbättra trafikmiljön och att förbättra belysningen på gatu- och parkmark. Nämnden har under 2002 även prioriterat underhåll av lekparkar och parkunderhåll.

Nämnden har under 2002 arbetat aktivt och framgångsrikt med att sänka sjukfrånvaron, vilken har sjunkit med 0,7 procentenheter jämfört med 2001. Några av nämndens insatser har varit att utforma flexibla arbetstider och träning på arbetstid i syfte att vara en attraktiv arbetsgivare och för att höja kvaliteten i verksamheterna.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettounderskott för nämndens verksamhet med 11,6 mnkr och ett nettoöverskott för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder med 0,1 mnkr. Totalt ger detta ett nettounderskott med 11,5 mnkr.

Året som gått

Nämndens generella åtaganden har i huvudsak uppfyllts. Nämnden uppfyller kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin.

Resultat från brukarundersökningar visar att kvaliteten har höjts avseende trygghet, inflytande och individualisering i såväl förskolor och skolor som inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade. Det samlade resultatet gällande betygen för skolår 9 är dock sämre än föregående års resultat. Även det samlade resultatet för andelen behöriga elever till gymnasiet har sjunkit till 91 % i jämförelse med 94 % för 2001. Resultatet förklaras av att antalet barn i behov av särskilt stöd samt antalet elever i förberedelseklasser har ökat mellan åren.

Nämnden har sedan hösten 2001 arbetat med kundvalsmodellen inom hemtjänst i ordinärt boende för äldre och funktionshindrade samt ledsagning och avlösarservice för funktionshindrade. Antal klagomål på hemtjänsten har minskat i jämförelse med 2001.

En satsning på att höja den administrativa grundkompetensen hos cheferna på personalområdet har påbörjats under 2002. På en äldreboendeenhet har en verksamhetsanknuten kompetensutveckling startats i samarbete med det inom stadsdelsområdets verkssamma Kompetenscentrumet för äldreomsorg och äldreomsorg.

Planering för skollokaler har pågått under året i syfte att hitta ersättningslokaler för Parkskolan, där nämnden har ett tidsbegränsat rivningskontrakt. Beslut har inte kunnat fattas då skollokalplaneringen i Älvsjö även påverkar kringliggande stadsdelars skollokalplanering. Arbetet med Älvsjö äldreboende samt skollokalplaneringen är prioriterade frågor även för 2003.

Sjukfrånvaron har ökat jämfört med föregående år. Nämnden har under året följt sjukfrånvaron och gjort en kartläggning av de bakomliggande orsakerna till sjukfrånvaron. Med kartläggningen som grund planeras nu åtgärder för att minska sjukfrånvaron.

Ekonomiskt utfall

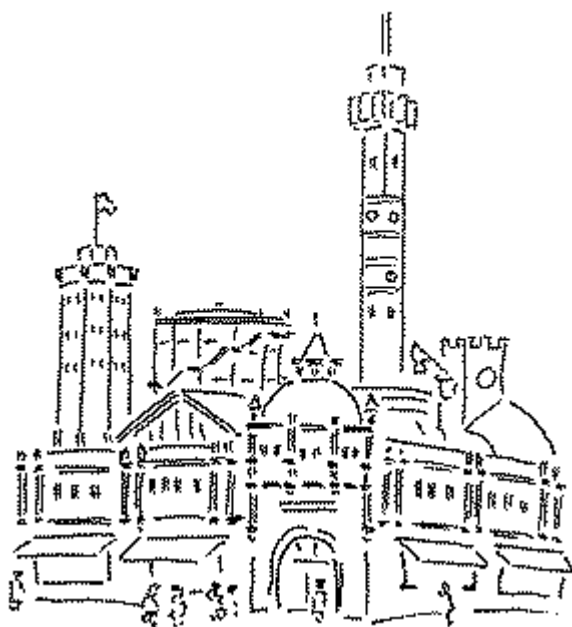
Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettoöverskott för anslag för nämndens verksamhet om 5,6 mnkr och ett nettoöverskott för anslaget för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder om 3,2 mnkr. Totalt ger detta ett nettoöverskott om 8,8 mnkr.

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-710,2	-725,5	-15,3
Intäkter	115,1	140,4	25,3
Årets förändring av resultatfond	-	-4,4	-4,4
Netto	-595,1	-589,5	5,6
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-22,4	-20,1	2,3
Intäkter	1,0	1,9	0,9
Netto	-21,4	-18,2	3,2
Årets resultat inklusive resultatfond	-616,5	-607,7	8,8

Avvikelsen för anslag för nämndens verksamhet beror i huvudsak på ökade intäkter för extern försäljning av äldreomsorgsplatser, elever från andra kommuner, andra stadsdelsnämnder samt särskoleverksamheterna. Avvikelsen för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beror på minskade kostnader för anslaget.

Fakta	Älvsjö sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	929	18 712
Antal invånare	20 999	758 148
Andel barn 0-15 år, %	22,1	16,8
Andel pensionärer 65 år-, %	15,9	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	13,5	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	262 100	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	39,6	44,9
Andel förvärvsarbete 20-64 år, %	80,6	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	2,3	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	3,1	5,4

Budgetutfall	Budget	Bokslut	Avvikelse
Anslag för nämndens verksamhet			
Kostnader	-1 281,9	-1 325,9	-44,0
Intäkter	134,6	145,8	11,2
Årets förändring av resultatfond	-	5,1	5,1
Netto	-1 147,3	-1 175,0	-27,7
Anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder			
Kostnader	-24,1	-26,9	-2,8
Intäkter	2,0	3,5	1,5
Netto	-22,1	-23,4	-1,3
Årets resultat inklusive resultatfond	-1 169,4	-1 198,4	-29,0

Avvikelsen för anslag för nämndens verksamhet beror i huvudsak på ökade kostnader inom äldreomsorg. Underskottet beror på ökade kostnader för köp av platser inom särskilda boendeformer. Avvikelsen för anslag för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beror på ökade kostnader för anslaget.

.....

Fakta	Östermalm sdn	Stockholms stad
Geografisk yta, ha	1 784	18 712
Antal invånare	61 261	758 148
Andel barn 0-15 år, %	12,0	16,8
Andel pensionärer 65 år-, %	19,1	15,4
Andel utländsk bakgrund, %	14,0	19,2
Medelinkomst kr/år 20-64 år	308 700	246 000
Andel eftergymnasial utbildning, %	61,2	44,9
Andel förvärvsarbetande 20-64 år, %	72,3	75,1
Andel arbetslösa 18-64 år, %	2,5	3,0
Andel med försörjningsstöd, %	1,3	5,4

Året som gått

Stadsdelsnämndens generella åtaganden har i stort sett uppfyllts. Nämnden uppfyller inte kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin, eftersom utfallet totalt visar ett nettounderskott med 29 mnkr.

Nämnden har sedan hösten 2001 arbetat med kundvalsmodellen inom hemtjänst i ordinärt boende för äldre och funktionshindrade samt ledsagning och avlösarservice för funktionshindrade.

En ny förskoleorganisation infördes 2002 som innebar att resultatenheterna blev nästan dubbelt så stora som tidigare. Syftet var att ge bättre förutsättningar att nå kostnadseffektivitet vilket har uppnåtts då samtliga resultatenheter redovisar ett överskott. Under året har tre introduktionsutbildningar genomförts varav en enbart riktades mot lärare. Utbildningen har innehållit övergripande information om stadens och förvaltningens organisation, information om programområden och personalfrågor. Alla arbetsledare har erbjudits en endagsutbildning i arbetsrätts- och kollektivavtalsfrågor, ekonomihantering samt redovisningsfrågor. Sammanlagt har 40 personer som saknar grundutbildning inom vård- och omsorg utbildats.

Antalet klagomål har totalt minskat jämfört med år 2001, varav verksamheten för barn och ungdom stått för merparten av minskningen.

Stadsdelsnämnden har fastställt sju verksamhets-specifika inriktningsmål för miljöarbetet. Användandet av miljömärkta varor samt resurseffektivitet avseende transporter har blivit bättre, medan en tillbakagång har skett på avfallssidan.

Sjukfrånvaron har ökat jämfört med föregående år. Nämnden har tillsammans med Norrmalms stadsdelsförvaltning, försäkringskassan och personalpolitiska avdelningen vid stadsledningskontoret inlett ett samarbete kring rehabilitering samt utarbetat ett projekt för att rehabilitera långtidssjukskrivna. Samtliga anställda har erbjudits subventionerade friskvårdskort och badkort till stadens badhus.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettounderskott för anslag för nämndens verksamhet om 27,7 mnkr och ett nettounderskott för anslaget för försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd om 1,3 mnkr. Totalt ger detta ett nettounderskott om 29,0 mnkr.

NYCKELTAL FÖR STADSDELSNÄMNDERNA

	Stockholms stad	Bromma	Enskede-Årsta	Farsta	Hägersten
Pedagogisk verksamhet					
Grundskola, nettokostnad/elev	58 010	52 495	59 647	62 354	53 756
Skolbarnomsorg, bruttokostnad/barn	28 637	24 880	27 479	25 112	28 491
Förskola, bruttokostnad/barn	96 502	90 033	106 070	95 849	96 217
Familjedaghem, bruttokostnad/barn	90 734	78 633	94 354	100 470	109 810
Äldreomsorg					
Älderdomshem, bruttokostnad/vårddygn	1 165	1 087	1 141	1 122	1 182
Sjukhem, bruttokostnad/vårddygn	1 486	1 374	1 600	1 344	1 238
Gruppboende, bruttokostnad/vårddygn	1 368	1 333	1 543	1 326	1 400
Omsorg om funktionshindrade					
Bostad med service för barn och ungdom, bruttokostnad/vårddygn	2 640	2 738	2 515	2 319	3 923
Gruppboende för vuxna, bruttokostnad/vårddygn	1 899	1 990	1 798	1 955	1 905
Bruttokostnad/utförd LASS timme	206	213	217	198	248
Individ- och familjeomsorg					
Barn och ungdom					
§12 hem, nettokostnad/vårddygn	3 343	2 672	2 319	3 267	3 566
Behandlingshem, nettokostnad/vårddygn	1 608	2 167	1 179	1 287	1 732
Familjehem, nettokostnad/vårddygn	458	390	511	499	473
Vuxna					
Placeringar vid HVB, nettokostnad/vårddygn	860	895	901	889	1 154
LVM-hem, nettokostnad/vårddygn	1 944	1 995	2 178	2 263	742
Inackorderingshem, nettokostnad/vårddygn	470	540	647	435	433
Familjehem, nettokostnad/vårddygn	500	1 001	616	602	1 168
Socialpsykiatri					
Särskilt boende, nettokostnad/vårddygn	1 046	928	1 406	1 068	949
Boendestöd, antal personer	1 179	95	69	82	39
Rehabilitering, sysselsättning, arbetsträning, nettokostnad/person	40 219	36 179	58 563	35 485	66 458
Fritidsverksamhet					
Nettokostnad per barn/ungdom	1 554	1 516	1 620	2 410	2 020
Försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd					
Andel av befolkningen som erhållit försörjningsstöd, %	5	2	4	7	4
varav hushåll bidragsboende 10 mån eller mer, %	36	24	34	41	34
varav nytillkomna hushåll med försörjningsstöd, %	28	35	29	24	38

Hässelby- Vällingby	Katarina- sofia	Kista	Kungs- holmen	Liljeholmen	Stockholms stad	
					Pedagogiska verksamheter	
58 384	46 041	79 064	54 737	63 321	58 010	Grundskola, nettokostnad/elev
33 934	25 183	27 039	30 186	25 758	28 637	Skolbarnomsorg, bruttokostnad/barn
79 898	96 223	99 690	107 041	99 567	96 502	Förskola, bruttokostnad/barn
96 252	91 446	69 762	-	79 486	90 734	Familjedaghem, bruttokostnad/barn
					Äldreomsorg	
1 356	990	1 227	1 162	1 187	1 165	Ålderdomshem, bruttokostnad/vårddyg
1 536	1 252	2 501	1 428	1 397	1 486	Sjukhem, bruttokostnad/vårddyg
1 394	1 172	1 227	1 475	1 226	1 368	Gruppboende, bruttokostnad/vårddyg
					Omsorg om funktionshindrade	
					Bostad med service för barn	
2 541	3 336	2 570	4 083	3 517	2 640	och ungdom, bruttokostnad/vårddyg
2 120	1 810	1 983	1 733	2 257	1 899	Gruppboende för vuxna, bruttokostnad/vårddyg
200	205	151	203	212	206	Bruttokostnad/utförd LASS timme
					Individ- och familjeomsorg	
					Barn och ungdom	
3 812	3 224	3 252	3 665	3 131	3 343	§12 hem, nettokostnad/vårddyg
1 608	1 857	1 275	1 628	1 797	1 608	Behandlingshem, nettokostnad/vårddyg
382	380	387	489	355	458	Familjehem, nettokostnad/vårddyg
					Vuxna	
580	920	707	922	713	860	Placeringar vid HVB, nettokostnad/vårddyg
2 207	1 748	2 289	2 297	3 143	1 944	LVM-hem, nettokostnad/vårddyg
612	484	408	457	407	470	Inackorderingshem, nettokostnad/vårddyg
1 005	603	580	691	971	500	Familjehem, nettokostnad/vårddyg
					Socialpsykiatri	
1 297	866	578	1 402	811	1 046	Särskilt boende, nettokostnad/vårddyg
98	49	63	65	66	1 179	Boendestöd, antal personer
50 412	15 356	36 443	14 025	68 342	40 219	Rehabilitering, sysselsättning, arbetsträning nettokostnad/person
					Fritidsverksamhet	
932	741	2 503	1 256	1 975	1 554	Nettokostnad per barn/ungdom
					Försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd	
5	2	12	2	5	5	Andel av befolkning som erhållit försörjningsstöd, %
39	22	39	24	29	36	varav hushåll bidragsberoende 10 mån eller mer, %
26	36	22	36	34	28	varav nytillkomna hushåll med försörjningsstöd, %

NYCKELTAL FÖR STADSDELSNÄMNDERNA

	Stockholms stad	Maria-Gamla stan	Norrmalm	Rinkeby	Skarpnäck
Pedagogisk verksamhet					
Grundskola, nettokostnad/elev	58 010	57 743	49 782	67 064	52 991
Skolbarnomsorg, bruttokostnad/barn	28 637	30 827	29 395	29 349	28 991
Förskola, bruttokostnad/barn	96 502	111 630	94 400	91 873	88 677
Familjedaghem, bruttokostnad/barn	90 734	82 000	-	178 764	83 357
Äldreomsorg					
Ålderdomshem, bruttokostnad/vårddygn	1 165	1 270	1 178	1 600	1 121
Sjukhem, bruttokostnad/vårddygn	1 486	1 540	1 578	1 644	1 427
Gruppboende, bruttokostnad/vårddygn	1 368	1 369	1 438	1 700	1 304
Omsorg om funktionshindrade					
Bostad med service för barn och ungdom, bruttokostnad/vårddygn	2 640	2 721	2 502	3 175	3 126
Gruppboende för vuxna, bruttokostnad/vårddygn	1 899	1 709	994	1 700	2 218
Bruttokostnad/utförd LASS timme	206	204	195	155	209
Individ- och familjeomsorg					
Barn och ungdom					
§12 hem, nettokostnad/vårddygn	3 343	3 450	4 024	3 417	3 574
Behandlingshem, nettokostnad/vårddygn	1 608	1 522	2 064	1 511	1 655
Familjehem, nettokostnad/vårddygn	458	467	544	368	522
Vuxna					
Placeringar vid HVB, nettokostnad/vårddygn	860	849	641	903	625
LVM-hem, nettokostnad/vårddygn	1 944	1 593	3 333	2 250	2 841
Inackorderingshem, nettokostnad/vårddygn	470	449	500	700	282
Familjehem, nettokostnad/vårddygn	500	627	602	605	701
Socialpsykiatri					
Särskilt boende, nettokostnad/vårddygn	1 046	882	1 093	-	671
Boendestöd, antal personer	1 179	86	108	25	78
Rehabilitering, sysselsättning, arbetsträning, nettokostnad/person	40 219	48 707	35 481	96 514	57 196
Fritidsverksamhet					
Nettokostnad per barn/ungdom	1 554	950	918	1 932	2 080
Försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd					
Andel av befolkningen som erhållit försörjningsstöd, %	5	3	2	27	7
varav hushåll bidragsboende 10 mån eller mer, %	36	24	20	52	32
varav nytillkomna hushåll med försörjningsstöd, %	28	35	38	16	29

Skärholmen	Spånga-Tensta	Vantör	Älvsjö	Östermalm	Stockholms stad	
					Pedagogiska verksamheter	
68 455	70 666	57 444	49 450	47 750	58 010	Grundskola, nettokostnad/elev
32 716	30 867	25 208	24 457	34 146	28 637	Skolbarnomsorg, bruttokostnad/barn
94 105	103 599	101 291	94 069	95 780	96 502	Förskola, bruttokostnad/barn
80 568	91 806	88 794	81 263	101 179	90 734	Familjedaghem, bruttokostnad/barn
					Äldreomsorg	
1 020	1 013	1 241	1 203	1 226	1 165	Ålderdomshem, bruttokostnad/vårddyg
1 255	1 484	1 605	1 596	1 654	1 486	Sjukhem, bruttokostnad/vårddyg
1 002	1 289	1 354	1 125	1 472	1 368	Gruppboende, bruttokostnad/vårddyg
					Omsorg om funktionshindrade	
					Bostad med service för barn och ungdom, bruttokostnad/vårddyg	
2 506	2 885	1 329	2 251	2 859	2 640	
1 615	1 999	2 240	3 189	1 244	1 899	Gruppboende för vuxna, bruttokostnad/vårddyg
217	172	264	282	242	206	Bruttokostnad/utförd LASS timme
					Individ- och familjeomsorg	
					Barn och ungdom	
3 380	3 367	4 162	3 455	3 472	3 343	§12 hem, nettokostnad/vårddyg
1 759	1 350	2 287	1 894	1 772	1 608	Behandlingshem, nettokostnad/vårddyg
471	565	429	633	588	458	Familjehem, nettokostnad/vårddyg
					Vuxna	
1 037	809	1 138	1 227	827	860	Placeringar vid HVB, nettokostnad/vårddyg
1 903	2 178	1 883	992	1 889	1 944	LVM-hem, nettokostnad/vårddyg
606	381	538	434	530	470	Inackorderingshem, nettokostnad/vårddyg
707	637	732	500	694	500	Familjehem, nettokostnad/vårddyg
					Socialpsykiatri	
1 223	1 684	1 936	1 626	1 095	1 046	Särskilt boende, nettokostnad/vårddyg
43	34	48	31	78	1 179	Boendestöd, antal personer
62 769	40 765	55 832	46 457	17 585	40 219	Rehabilitering, sysselsättning, arbetsträning nettokostnad/person
					Fritidsverksamhet	
1 447	2 033	1 709	1 568	898	1 554	Nettokostnad per barn/ungdom
					Försörjningsstöd/ekonomiskt bistånd	
10	14	10	3	1	5	Andel av befolkning som erhållit socialbidrag, %
38	46	44	32	17	36	varav hushåll bidragsberoende 10 mån eller mer, %
24	19	26	29	44	28	varav nyttillkomna hushåll med försörjningsstöd, %

Stockholms stads projekt inom näringslivsområdet

Stockholms stads projekt **mCity** startades för att öka användandet av existerande mobil teknik, att skapa förutsättningar för kommande teknik och att sätta användarens behov i fokus. Projektet är främst inriktat mot kommunal verksamhet, men även andra målgrupper har identifierats. Inom äldre- och handikappomsorgen har man provat olika lösningar för att underlätta bemanning och schemaläggning genom att medarbetarna skriver in när man vill arbeta. Inom förskola och skola provas lösningar för närvarorapportering och kommunikation med föräldrarna. Projektet har också fått internationell uppmärksamhet, bl.a. i Japan där man inbjöds att tala på en konferens om projektet som ett exempel på offentlig sektors roll inom IT-utvecklingen.

Genom projekten **Stockholm Bio Region** och **CLUES** arbetar Stockholms stad för att stärka företagandet inom biomedicin och bioteknik. Genom ett långsiktigt samarbete mellan företag, offentliga organisationer, universitet och högskolor samt över kommun- och länsgränser kan hela regionen utvecklas till en attraktiv miljö för att behålla befintliga företag, starta nya och locka hit utländska investeringar. Projektet **CLUES** syftar till att utveckla en modell för hur kompetensprofiler inom forskning och företagande kan beskrivas på ett sätt som underlättar för företag att finna rätt kompetens vid produktutveckling och innovationsprocesser.

Projektet "**Stockholm Partnership for Sustainable Cities**" som avslutades under 2002 har haft som syfte till att positionera Stockholm som en central kunskaps- och tekniknod i ett europeiskt miljösammanhang. Projektet avslutades med evenemanget "New Solutions for Sustainable Cities" på Stadsteatern och Kulturhuset. De slutsatser som dragits från de drygt 200 deltagande projekten för hållbar utveckling i städer redovisades vid FN-toppmötet i Johannesburg i augusti.

Stockholm Challenge Award är ett internationellt program för IT-projekt fokuserar på informationssamhällets positiva effekter. Inom programmet delas ett årligt IT-pris ut med uppgift att belöna och belysa den globala applikationsutvecklingen. Priset delas ut i sex kategorier: utbildning, miljö, hälsa, kultur, e-business samt e-governance. Detta år samlade över 600 deltagare. Projekten bedöms av en internationell jury utifrån kriterierna innovation, användarnytta, överförbarhet och tillgänglighet. Under slutevenemanget i Stockholm 2003 samlades ett 70-tal finalistprojekt för utställning, nätverkande och erfarenhetsutbyte. Den högtidliga prisutdelningen i Stockholms stadshus samlade 700 gäster.

NÄRINGSLIVSNÄMNDEN

Näringslivsnämnden har ett övergripande ansvar för näringslivsfrågorna och näringslivets utveckling i staden. Nämnden skall bidra till att förbättra näringslivsklimatet genom att ge god service, erbjuda väl fungerande infrastruktur, upphandla kommunal verksamhet i konkurrens samt marknadsföra Stockholm som etableringsort för näringslivet. Ansvaret för stadens lokala investeringsprogram (LIP) för ekologisk hållbarhet i samhället ligger också under nämnden. Dessutom ansvarar nämnden för stadens kontakter med Europeiska Unionen (EU) och Östersjöstaterna i näringslivsfrågor.

Året som gått

Nämnden har i huvudsak uppfyllt de generella åtagandena. Nämnden uppfyller kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin, eftersom utfallet visar ett överskott med 0,7 mnkr. Kvalitetsarbetet har under året fokuserat på att utveckla arbetssätt för att uppnå kommunfullmäktiges prioriterade mål och generella åtaganden.

Nämnden medverkar till att stadens nämnder och bolag skall eftersträva hög serviceambition gentemot näringslivet. Det skall synas i form av punktlighet, konsekvensanalyser och en allmänt hög servicenivå.

I Stockholms stad startades 13,4 företag per 1 000 invånare under 2002, vilket är en minskning med 5 %

jämfört med 2001. Trots minskningen har Stockholm fortfarande en hög andel nystartade företag per invånare. Business Arena Stockholm använder systemet Abalon som ett strategiskt verktyg i processen att få utländska företag att etablera sig i Stockholm. Nämnden erbjuder även rådgivningsverksamhet. Målet är att idébärare av olika kategorier skall få tillgång till en oberoende innovationsrådgivare som ger stöd och förmedlar kontakter till olika typer av specialiserat stöd.

Nämnden har under året drivit miljöprojektet Företagens miljösatning. Fem stadsdelsnämnder är delaktiga i projektet som innebär att de aktivt söker upp och genomför miljöcertifiering av små- och medelstora företag. Under 2002 har 68 företag certifierats.

Genomförandet av projektet mCity har pågått under året. Projektet har som syfte att främja användarvänlig mobil teknik där mobila lösningar kommer stadens boende, företag och besökare till nytta. Försök med en SMS-lösning har implementerats på enheter inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade för att förenkla vikariehanteringen. De försök som genomförts har visat på minskad tidsåtgång.

Sjukfrånvaron är fortsatt låg, men har ökat något jämfört med föregående år. För att förebygga arbetsjukdomar och arbetsskador har en åtgärdsplan för arbetsmiljöfrågor gjorts. All personal har erbjudits att göra en hälsoprofil och hälsokontroll via företagshälso-

vården. Samtliga anställda har haft möjlighet till på motion på arbetstid genom att utnyttja en friskvårdstimme per vecka.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar ett nettoöverskott på 0,7 mnkr. I bokslutet ingår 70,1 mnkr på både kostnads- och intäktssidan för statsbidrag som nämnden erhållit för projekt inom lokala investeringsprogrammet (LIP). Dessa medel har betalats ut till de nämnder och bolag

som genomfört projekten. Nettoavvikelsen beror i huvudsak på minskade kostnader för projektet mCity.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-92,5	-162,0	-69,5
Intäkter	22,8	93,0	70,2
Netto	-69,7	-69,0	0,7

SALUHALLSSTYRELSEN

Saluhallsstyrelsen har till uppgift att bidra till att Stockholm har en väl fungerande färskvarutillförsel. Styrelsen förvaltar mark och fastigheter inom stadens två partihandelsområden för livsmedel – slakthusområdet i Enskede och Årsta partihandelsområde. Nämnden driver också stadens tre saluhallar: Östermalms saluhall, Hötorgshallen och Södermalms saluhall samt ansvarar för upplåtelser m.m. på Hötorget och Östermalmstorg. Styrelsen ger service åt företagen och arbetar för att stimulera och underlätta nyetableringar och expansion, främjar miljöanpassningen samt bistår i tull-, handels- och EU-frågor. Styrelsen är även stadens kristidsnämnd.

Året som gått

Saluhallsstyrelsen har uppfyllt fastställt avkastningskrav och de av styrelsen fastställda åtagandena. Under 2001 genomfördes en hyresgästenkät. De synpunkter och förslag som kom fram i enkäten har beaktats och åtgärdats under året. Saluhallsstyrelsen är en beställarorganisation som under 2002 handlade upp 81 % av verksamheten, vilket är något mer än under föregående år.

För att förbättra miljön har bl.a. miljöfarliga köldmedel tagits bort, fettavskiljare byggts ut och en ny källsorteringsanläggning byggts på slakthusområdet. För att förbättra förhållandena och förutsättningarna för företagen inom Årsta Partihallar har styrelsen deltagit i ett arbete med att ta fram en ny detaljplan. För att möta behovet av ytterligare lokaler inom Slakthusområdet har beslut fattats om att bygga en ny livsmedelsfabrik. Fabriken beräknas stå klar för inflyttning i början av 2004. Sjukfrånvaron uppgick till låga 3,0 % och har minskat något jämfört med år 2001.

Ekonomiskt utfall

Årets resultat uppgår till 0,5 mnkr, vilket skall jämföras med budgeterat nollresultat. I resultatet ingår lämnad avkastning till staden om 4,2 mnkr. Intäkterna är 22,8 mnkr högre än budget främst beroende på högre hyres-

och tomträttsintäkter än beräknat. Rörelsens kostnader är 26,9 mnkr högre än budget. Av dessa gick 15,7 mnkr till ökat periodiskt underhåll. Lågt ränteläge och lägre investeringsvolym än planerat gav lägre kapitalkostnader med 4,6 mnkr.

Årets investeringar uppgår till 32,6 mnkr, vilket skall jämföras med budgeterade 55,0 mnkr. Avvikelsen beror främst på försening vid ombyggnad av oinredd vind till kontor och på färre hyresgäst Anpassningar än beräknat.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-81,1	-108,0	-26,9
Intäkter	124,0	146,8	22,8
Netto	42,9	38,8	-4,1
Kapitalkostnader m.m.	-38,7	-34,1	4,6
Resultat efter kapitalkostnader	4,2	4,7	0,5
Ägartillskott/ avkastningskrav	4,2	-4,2	0,0
Årets resultat	0,0	0,5	0,5

Investeringar	Budget	Bokslut	Avvikelse
Utgifter	-55,0	-32,6	22,4
Inkomster	0,0	0,0	0,0
Nettoinvesteringar	-55,0	-32,6	22,4
Försäljningsinkomster	0,0	0,0	0,0

Nyckeltal	2002	2001	2000
Omsättning/anställd (mkr)	6,1	5,4	5,1
Nettomarginal (%)	3,2	9,6	2,4
Räntabilitet på totalt kapital (%)	3,8	5,1	3,6
Vakansgrad totalt (%)	4,3	4,3	3,3
-lokaler partihandelsområden	4,3	4,3	3,3
-saluhallar	0,0	0,0	0,0
-salutorg	0,0	0,0	0,0

2. Stadsbyggnadsroteln

Under stadsbyggnadsroteln sorterade under 2002 stadsbyggnadsnämnden, renhållningsnämnden och Stockholm MFO AB.

STADSBYGGNADSNÄMNDEN

Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för stadens fysiska planering som omfattar bostadsförsörjning och arbetsplatser samt energiplanering. Nämnden har myndighetsansvar för detaljplan och planprocess, bygglov och bygganmälan samt kartförsörjning. Nämnden ger också bidrag till handikappanpassning av bostäder. Dessutom svarar nämnden genom Lantmäterimyndigheten i Stockholms kommun för fastighetsbildning och fastighetsregistrering i Stockholm.

Året som gått

Stadsbyggnadsnämnden uppfyller kommunfullmäktiges mål om kostnadseffektiv och sund ekonomi eftersom nämnden redovisar ett överskott med 3,0 mnkr. För uppfylla kommunfullmäktiges mål om kvalitet fastställde nämnden under året verksamhetsspecifika inriktningsmål och formulerade generella åtaganden. Åtagandena skall dock ses över och formerna för uppföljning av åtagandena skall preciseras. Under året har arbetet med att ta fram en modell för en systematisk insamling av synpunkter och klagomål inletts. Vad avser uppfyllande av kommunfullmäktiges mål om valfrihet skall nämnden i första hand hantera myndighetsutövande verksamhet. Viss valfrihet råder inom stadsmätning där sökanden på egen begäran kan fullgöra vissa uppgifter som nämnden tidigare utförde.

För att uppfylla kommunfullmäktiges mål om attraktiv plats för boende, företagande och besök har bl.a. verksamheten inriktats mot ett ökat bostadsbyggande. Det mål som kommunfullmäktige satt upp för planberedskap, 3 000 nya lägenheter, har inte fullt ut gått att uppfylla. Under året antogs planer innehållande ca 2 600 lägenhe-

ter. Nämnden arbetar med projektet Stockholm 2030 där det prövas hur översiktsplanens strategier kan verka för ett hållbart Stockholm med 150 000 fler invånare år 2030. Nämnden har även arbetat med strukturplan för Kista Science City, T-centralens nya entré, Sergels Torgs förnyelse, hotell vid Östermalmstorg, Fridhemsplan samt Stockholmsmässan i Älvsjö. Arbeta har även utförts bl.a. inför plansamråd för den nya kongress- och konferensanläggningen vid Centralstationen, Norra Länken, utbyggnaden av E18 mellan Hjulsta och Kista samt tvärbanans förlängning.

Bland nämndens medarbetare har sjukfrånvaron minskat något under 2002 och ett arbete bedrivs för att förbättra den psykosociala arbetsmiljön och ett nytt övergripande introduktionsprogram finns för de nyanställda.

Antagna eller beslutade planer	2002	2001	2000
Antal planer	63	61	71
Andel planer med bostäder	33 %	57 %	39 %
Antal bostäder i planer	2 590	2 900	1 900

Ekonomiskt utfall

Stadsbyggnadskontoret redovisar ett nettoöverskott på 3,0 mnkr. De ökade intäkterna på 2,6 mnkr härrör till stor del från ökade intäkter för planering och stadsmätning.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-247,7	-247,3	0,4
Intäkter	62,9	65,5	2,6
Årets resultat	-184,8	-181,8	3,0

UTREDNINGS- OCH STATISTIKKONTORET

Under stadsbyggnadsnämnden sorterar även stadens utrednings- och statistikkontor (USK). USK förser staden med utredningsstöd, prognoser och statistik som underlag för stadens verksamhet, planering och uppföljning samt tillgodoser efterfrågan på undersökningar baserade på enkäter och intervjuer. Kontoret svarar också för den officiella statistiken.

Året som gått

Utrednings- och statistikkontoret har uppfyllt huvuddelen av de generella åtagandena under året. Nämnden uppfyller kommunfullmäktiges mål om kostnadseffektiv och sund ekonomi. Nämnden bedriver ett fortlöpande arbete med att utveckla kvaliteten på de produkter som framställs. Under året har ett projekt genomförts för marknadsanalys och produktutveckling där ett antal produkter/produktgrupper valts ut för en ingående bedömning av produktionsprocess, resursåtgång, marknadsförutsättningar m.m. En genomlysning av metoder och organisation för informationsspridning har även genomförts. De har resulterat i kvalitetsutkastelser till uppdragsgivarna.

USK har genom prognoser över befolkningsutveckling, skatteunderlag, socialbidrag och resursfördelningssystem etc., medverkat till att ta fram gemensamma förutsättningar för stadens budget- och planeringsarbete. USK har deltagit i arbetet med den långsiktiga ekonomiska planeringen i staden och gett underlag för att bedöma utvecklingen på längre sikt. Detta medför att USK på ett övergripande plan har medverkat till en för staden kostnadseffektiv verksamhet och sund ekonomi.

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål om valfrihet genom att ta fram information, genomföra upp-

följningar och utvärderingar av olika alternativ inom olika verksamhetsområden. För att uppfylla målet om attraktiv plats för boende, företagande och besök görs bl.a. fortlöpande uppföljningar av bostadsbyggande, bostadsbestånd och samordning och kontroll av stadens uppgifter till det centrala företags- och arbetsplatsregistret. På uppdrag av Stockholm Visitors Board har USK producerat en faktaöversikt om besöksnäringens utveckling i stockholmsregionen.

Inriktningsmålet för medarbetarna har följts upp genom arbetsplatsträffar, förvaltningsgruppsmöten, utbildning, deltagande i konferenser och aktiviteter kring jämställdhet. Sjukfrånvaron bland medarbetarna har minskat. Medarbetarna erbjuds friskvårdstimme och subventionerade bad- och motionskort.

Ekonomiskt utfall

Utrednings- och statistikkontoret redovisar exklusive resultatdispositioner ett nettounderskott med 1,7 mnkr jämfört med budget. Nettounderskottet beror på ombyggnadsåtgärder vid den av nämnden företagna minskningen av förhyrd lokalyta under året. Inklusive resultatdispositioner finns ingen avvikelse jämfört med budget.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
KKostnader	-28,0	-29,7	-1,7
Intäkter	25,5	25,5	0,0
Netto	-2,5	-4,2	-1,7
Årets förändring av resultatfond	-	1,7	1,7
Netto totalt inkl. resultatfond	-2,5	-2,5	0,0

RENHÅLLNINGSNÄMNDEN

Renhållningsnämnden har det övergripande ansvaret för stadens avfallshantering. Till nämndens uppgift hör att ta fram förslag till taxor för hämtning, transport och behandling av hushållsavfall, att samordna stadens agerande för avfall som omfattas av producentansvaret samt att svara för information och rådgivning i avfallsfrågor. Nämnden skall också följa och stimulera utvecklingen av miljöanpassade och kostnadseffektiva åtgärder inom avfallsområdet. Renhållningsnämnden ansvarar också för stadens insatser i ett SIDA-projekt i Tegucigalpa, Honduras.

Året som gått

Nämndens generella åtaganden har i huvudsak uppfyllts. Kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin har inte uppfyllts. Renhållningsnämnden är en beställarorganisation som under 2002 handlade upp 91 % av verksamheten. Året präglades i stor utsträckning av frågor kring upphandling av entreprenörer för insamling och transport av hushållsavfall samt genomförande och uppföljning av entreprenörsbyten. De upphandlingar som genomförts beräknas ge lägre kostnader med ca 4,5 mnkr under 2003 jämfört med de avtal som gällt tidigare.

Utifrån nämndens rutiner för klagomålshantering har en arbetsgrupp arbetat med att ta fram ett praktiskt fungerande arbetssätt för interna rutiner, kompensation till kund och kommunikation med entreprenörer.

Nämnden har genomfört en miljöutredning som skall ligga till grund för en miljöpolicy samt övergripande och detaljerade miljömål. De styrmedel som nämnden har till förfogande för att minska miljöbelastningen är bl.a. miljöstimulanser genom renhållningstaxan, avfallsplanering, upphandling, information och riskanalys. Försöksverksamhet med mobil insamling av farligt avfall har ägt rum under året.

Sjukfrånvaron är låg och uppgick till 3,4 % men har dock ökat något jämfört med år 2001.

Ekonomiskt utfall

Resultatet visar ett underskott om 3,4 mnkr. Underskottet beror i huvudsak på att ökade avfallsmängder vid återvinningsstationerna lett till ökade kostnader för behandling av detta avfall. Den nya taxan som infördes fr.o.m. januari 2002 gav ökade taxeintäkter men dessa kompenserade inte fullt ut för intäktsbortfallet om 7,4 mnkr som blev följden av det nya avtalet med Birka Värme AB avseende Högdalenverket.

Av årets investeringsram om 24,0 mnkr har endast 5,9 mnkr tagits i anspråk. Den främsta orsaken är att huvuddelen av investeringen i återvinningscentralen Torntrappan kommer att genomföras först under 2003 och 2004.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-247,4	-257,3	-9,9
Intäkter	250,0	256,2	6,2
Netto	2,6	-1,1	-3,7
Kapitalkostnader	-2,6	-2,3	0,3
Resultat efter kapitalkostnader	0,0	-3,4	-3,4

Investeringar	Budget	Bokslut	Avvikelse
Utgifter	-24,0	-5,9	18,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0
Nettoinvesteringar	-24,0	-5,9	18,1

Nyckeltal	2002*	2001	2000
Avfall som gått till energiåtervinning i Högdalenverket per invånare	282 kg	285 kg	-

*Nyckeltalet för 2002 är något missvisande eftersom Högdalenverket var tillfälligt stängt för reparation under september, då avfallet istället gick till deponi.

3. Gatu- och fastighetsroteln

Under gatu- och fastighetsroteln återfinns gatu- och fastighetsnämnden.

GATU- OCH FASTIGHETSNÄMNDEN

Gatu- och fastighetsnämnden har ett samlat ansvar för markförvaltning, markexploatering, väghållning, strategisk trafikplanering för alla färdmedel och trafikövervakning, myndighetsutövning för hamnfrågor och för genomförande av de planer som rör den fysiska miljön i Stockholm samt för merparten av stadens upplåtelsefrågor. Nämnden förvaltar gator, parker, naturområden och en stor del av de byggnader som används för stadens verksamheter. Det innebär bland annat att 150 mil gator, ca 1 000 brokonstruktioner och 1,2 miljoner kvadratmeter lokaler skall underhållas.

Gatu- och fastighetsnämnden, exklusive fastighetsförvaltningen

Året som gått

Nämndens generella åtaganden har i huvudsak uppnåtts. Kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin är uppfyllt. Under året har arbetet med det integrerade ledningssystemet och kvalitetsstrategin fortsatt. Den övergripande kvalitetsutvecklingen har varit inriktad på att ta fram ett system för systematisk hantering av klagomål och synpunkter. All personal har genomgått en utbildning i systematisk klagomålshantering. Vidare har en översyn av åtaganden gjorts i syfte att tydliggöra ansvar.

Efter majoritetsskiftet beslöt nämnden att avbryta upphandlingen av de tre övervakningsområden inom parkeringsverksamheten som därmed fortfarande drivs i egen regi. Ökade satsningar har gjorts för att genomföra delar av trafiksäkerhetsprogrammet. Åtgärderna har främst varit inriktade på ombyggnader i gatunätet, t.ex. förstärkta mittbarriärer och byte av belysningsstolpar samt att stärka skolans roll i det förebyggande trafiksäkerhetsarbetet.

För att öka tryggheten har i samarbete med polis och stadsdelsnämnder en översyn och förbättring av belysning i parker och parkvägar skett i ytterstaden. Avtal har träffats med Vägverket om utbyggnad av Norra Länken. Byggstart beräknas kunna ske 2005. Banverkets förstudie om utökad spårkapacitet genom centrala Stockholm godkändes under 2002.

Antalet påbörjade lägenheter uppgick till 2 743, varav 39 % i innerstaden och 61 % i ytterstaden. Som exempel kan nämnas Hammarby Sjöstad där 644 lägenheter

påbörjades. Antalet tilldelade markanvisningar för bostäder uppgick till 34 och omfattade 2 900 lägenheter. Därutöver har nämnden reserverat mark för ett stort antal lägenheter i bl.a. södra Värtahamnen, Rågsved och inom stadsdelarna Bredäng, Sättra, Skärholmen och Vårberg.

Sjukfrånvaron har ökat jämfört med föregående år. Förslag till åtgärder för att minska sjukfrånvaron har diskuterats och kommer att utvecklas vidare. Distansarbetspolicyn har justerats till att bli mer flexibel. Ett arbetstidsprojekt med årsarbetstid har genomförts på en enhet.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar ett nettoöverskott inklusive kapitalkostnader för driftverksamheten med 75,9 mnkr. Avvikelsen beror i huvudsak på ökade intäkter från parkeringsverksamheten. Det är i synnerhet intäkter från felparkering och biljettautomater som ökat. Även intäkterna från tomträttsavgälderna har ökat dels beroende på domar i avgäldsregleringsmål och dels på ökade intäkter för nya tomträtter. För kapitalkostnader redovisas ett nettoöverskott med 3,6 mnkr beroende på minskade kostnader för interränta. Inom investeringsplanen redovisas ett nettoöverskott med 494,0 mnkr. Överskottet beror i huvudsak på förskjutningar inom exploateringsverksamheten.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-837,9	-914,8	-76,9
Intäkter	1 883,7	2 032,9	149,2
Netto	1 045,8	1 118,1	72,3

Kapitalkostnader.	-1 183,5	-1 179,9	3,6
-------------------	----------	----------	-----

Resultat efter kapitalkostnader	-137,7	-61,8	75,9
--	---------------	--------------	-------------

Investeringar	Budget	Bokslut	Avvikelse
Utgifter	-1 820,2	-1 416,3	403,9
Inkomster	97,7	187,8	90,1
Nettoinvesteringar	-1 722,5	-1 228,5	494,0
Försäljningsinkomster	500,0	371,4	-128,6

Nyckeltal/prestationer	2002	2001	2000
Barmarksväghållning, kostnad kr per m2 vägyta	2,33	2,59	2,41
Vinterväghållning, kostnad kr per m2 vägyta	8,26	5,98	6,40
Antal gatuarbeten/öppningsanmälningar från lednings- dragande bolag och egna arbeten	1 635	1 246	1 141
Belysningsgrad, andel fungerande lampor av totalt antal lampor, %	95	95	95
Andel felparkerade fordon av totalt antal parkerade fordon, %	36	35	27
Andel trafikfarliga parkeringsförseelser av samtliga parkeringsförseelser, %	42	46	45
Antal P-platser i innerstaden	28 722	28 422	27 992
Antal påbörjade lägenheter	2 743	2 912	1 311
Genomsnittlig exploateringskostnad per lägenhet;			
- innerstad	400	350	350
- ytterstad	170	170	170
Sålda tomträtter/tomträttsmark,			
- försäljningspris i tkr	468 939	2 030 000	1 940 453
- antal	1 484	5 908	8 425
Fastighetsförsäljning,			
- försäljningspris i tkr	872 990	2 874 126	3 359 369
- antal m2	3 240 506	26 481 986	19 474 313
- genomsnittligt försäljningspris, kr/m2	269	109	173
Fastighetsförvärv, förvärvspris i tkr	65 675	98 220	105 790
Verksamhet som upphandlats i konkurrens/totala kostnader för driftverksamhet, %	47	47	46
Verksamhet som upphandlats i konkurrens/totalt kostnader för investeringsverksamhet, %	81	81	75

Gatu- och fastighetsnämnden, fastighetsförvaltningen

Året som gått

Nämnden har uppfyllt fastställt avkastningskrav och de generella åtagandena. Flertalet av fastighetsförvaltningens åtaganden har distribuerats till samtliga hyresgäster i en folder. Av foldern framgår också hur klagomål och synpunkter hanteras. En omfattande kvalitetsmätning bland lokalhyresgästerna har genomförts. Syftet var att ta reda på hur hyresgästerna upplever att fastighetsförvaltningen som hyresvärd uppfyller sina åtaganden. Undersökningen gav ett gott betyg åt förvaltningen.

Målet om att möjlighet till källsortering skall finnas i minst 20 % av fastigheterna i början av 2002 har inte kunnat uppfyllas på grund av utrymmesbrist i vissa fastigheter. För att förebygga föroreningar i mark, vatten och byggnader har hela fastighetsbeståndet inom förvaltningen miljöinventerats avseende förekomst av PCB och, inom risikområden, även radon. Arbetet med att bilda ett naturreservat, Nackareservatet, har påbörjats under 2002. Reservatet beräknas vara formellt klart under hösten 2004.

Försäljningar av fastigheter har genomförts till ett värde av 229 mnkr, varav Landbyska verket var det största objektet som gav en försäljningsinkomst om 185 mnkr.

Vakansgraden i det egna fastighetsbeståndet har varit fortsatt låg, 1,8 %. Vakanserna är av strategiskt slag och består t.ex. av tomställning av lokalerna inför ombyggnation eller försäljning.

Fastighetsförvaltningen har under året infört ett nytt system för budget och uppföljning som förväntas ge bättre förutsättningar för uppföljning av ekonomin.

Ekonomiskt utfall

Årets utfall är 28,0 mnkr, vilket skall jämföras med bud-

gerat nollresultat. I resultatet ingår lämnad avkastning till staden om 22,5 mnkr och ett jämfört med budget utökat periodiskt underhåll med 17,8 mnkr. Det är främst högre hyresintäkter, lägre räntenivå, förskjutningar i investeringsverksamheten och försäljningar av fastigheter som förklarar överskottet.

Nettoinvesteringarna uppgår till 428,9 mnkr, vilket är 89,3 mnkr lägre än budget. Jämfört med 2001 ökade nettoinvesteringarna med 77,4 mnkr. De största investeringsutgifterna stod affärsområde sjukhem för med ombyggnad av Vårdhemmet 1 i Råcksta (146,7 mnkr), ombyggnad av sjukhemmet Pilträdet 8 (110,7 mnkr), nybyggnad av sjukhemmet Katrumpstullen 5 (49,4 mnkr) och ombyggnad av hus på Gamlebo 8 till äldreboende för f.d. hemlösa (21,5 mnkr). Stadsarkivet om- och tillbyggdes för 21,5 mnkr under 2002.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-527,4	-586,5	-59,1
Intäkter	1 054,2	1 121,0	66,8
Netto	526,8	534,5	7,7
Kapitalkostnader	-504,3	-484,0	20,3
Resultat efter kapitalkostnader	22,5	50,5	28,0
Avkastningskrav	-22,5	-22,5	0,0
Årets resultat	0,0	28,0	28,0

Investeringar	Budget	Bokslut	Avvikelse
Utgifter	-518,2	-434,0	84,2
Inkomster	0,0	5,1	5,1
Nettoinvesteringar	-518,2	-428,9	89,3
Försäljningsinkomster	0,0	229,0	229,0

Nyckeltal	2002	2001	2000
Verksamhet som upphandlats i konkurrens/verksamhetens kostnader, driftverksamhet, %	38	44	49
Verksamhet som upphandlats i konkurrens/verksamhetens kostnader, investeringsverksamhet, %	91	96	92
Nettomarginal (resultat efter finansnetto i % av omsättning)	4,5	5,4	-1

4. Skolroteln

Under skolroteln återfanns under 2002 utbildningsnämnden.

UTBILDNINGSNÄMNDEN

Utbildningsnämnden ansvarar för mål, uppföljning, utvärdering och utveckling av förskola, grundskola, särskola, gymnasieskola, vuxenutbildning och svenska för invandrare (SFI). Nämnden ansvarar också för driften av kommunal verksamhet inom gymnasieskola, vuxenutbildning, SFI, särskolan, enheterna inom S:t Örjans rektorsområde, skolhälsovården och elevvårdsenheten. Nämnden har även hand om all hantering av enskilt driven förskola och fristående skola. Nämnden ansvarar för att samma villkor gäller mellan egenregiverksamheter och enskilt drivna verksamheter. Nämnden har vidare hand om bidrag till utomstående organisationer som bedriver verksamheter inom skolans område, där detta inte ankommer på stadsdelsnämnd.

Året som gått

Utbildningsnämnden har i huvudsak uppfyllt de prioriterade inriktningarna och generella åtagandena. Kommunfullmäktiges mål avseende ekonomi är uppfyllt. Nämnden har under året genomfört omprioriteringar och beslutat om besparingsåtgärder för att undvika ett underskott.

Under 2002 har brukarundersökningar genomförts omfattande förskole-verksamhet, grundskola inklusive förskoleklass och gymnasieskola. Resultatet visar att en majoritet av föräldrar och elever är nöjda med verksamheterna men att det finns områden som kan förbättras.

Olika stödåtgärder har vidtagits som stöd för elever som saknar behörighet till gymnasieskolan bland annat har sommarskola anordnas för elever som avslutat grundskolan. Studiebegåvade elever har fått extra stimulans, t.ex. genom möjligheten för grundskoleelever att läsa in gymnasiekurser. Fyra gymnasieskolor har erbjudit A-kurser på distans i matematik och engelska för grundskoleelever. Samarbetet med olika högskolor har utökats genom att ett

antal söderortsgymnasier erbjuder 5-poängskurser i kemi och fysik i samarbete med Södertörns högskola. Utbildningsnämnden antog i juni en gemensam policy för stadens skolor för att främja arbetet mot mobbning och annan kränkande behandling.

All pedagogisk verksamhet är konkurrensutsatt genom pengsystem eller genom upphandlingar. Under året har ett nytt resursfördelningssystem för gymnasieskolorna tagits fram för att likvärdiga ekonomiska villkor skall gälla mellan kommunala och fristående skolor.

Antalet Stockholms elever i gymnasieskolan, i både kommunal och enskild regi var ca 20 700. Dessutom fanns drygt 3 000 elever från andra kommuner i Stockholms gymnasieskolor. Ca 15 % av eleverna valde en fristående gymnasieskola, vilket är en ökning med drygt 2 procentenheter jämfört med 2001.

Under året genomfördes upphandling av grundläggande och gymnasial vuxenutbildning inom ramen för ett pengsystem där eleverna kan välja mellan certifierade enskilda och kommunala vuxenutbildningsanordnare. Tre avknoppningar har genomförts och antalet personer som följt med vid avknoppning uppgår till 29. Satsningar för att höja statusen på läraryrket har gjorts bl.a. genom forskar- och mastersutbildningar.

Sjukfrånvaron har ökat något under 2002. En kartläggning av sjukfrånvaron vid fyra enheter som representerar olika verksamhetsområden har genomförts och ett förslag till hur sjukfrånvarouppföljningen metodiskt kan utvecklas har dokumenterats.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettoöverskott för nämndens driftverksamhet om 3,9 mnkr inklusive kapitalkostnader. Nämnden har ianspråktagit 3,9 mnkr av resultatfonden från år 2001 och 0,4 mnkr av resultatenheterens överskott överförs till år 2003.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-5 219,8	-5 233,9	-14,1
Intäkter	1 526,6	1 537,9	11,3
Netto	-3 693,2	-3 696,0	-2,8
Kapitalkostnader	-19,9	-16,7	3,2
Resultat efter kapitalkostnader	-3 713,1	-3 712,7	0,4
Årets förändring av resultatfond	-	3,5	3,5
Årets resultat inklusive resultatfond	-3 713,1	-3 709,2	3,9

Investeringar	Budget	Bokslut	Avvikelse
Utgifter	-15,0	-15,0	0,0
Inkomster	0,0	0,0	0,0
Nettoinvesteringar	-15,0	-15,0	0,0

Avvikelsen jämfört med budget beror i huvudsak på högre kostnader än budget för elevstöd, främst särskola, gymnasieskola och påbyggnadsutbildning, lägre kostnader för enskilt driven förskoleverksamhet och fristående grundskolor samt högre statsbidragsintäkter för kunskapslyftet med 24,5 mnkr. För investeringar redovisas ingen avvikelse.

Nyckeltal	2002	2001	2000	1999
Gymnasieskola				
<i>Nyckeltalen avser elever i nämndens gymnasieskolor</i>				
Nettokostnad/elev (tkr)				
Lokaler	20,2	19,2	19,5	26,6
Skolmåltid	2,6	2,6	2,4	2,5
Elevvård	1,5	1,6	1,6	1,5
Undervisning	30,2	28,9	26,9	28,8
Läromedel	5,0	4,9	5,1	4,5
Övrigt	21,0	21,0	16,0	16,1
Totalt	80,5	78,2	71,6	80,0
Elevantal	18 343	18 340	18 677	19 225
Vuxenutbildning				
Årskostnad/elev (tkr)				
Lokaler	6,5	10,0	5,1	2,9
Elevvård	0,1	0,1	0,1	0,1
Undervisning	17,7	14,7	10,6	4,8
Läromedel	2,2	3,4	2,0	0,6
Övrigt	10,6	11,7	8,7	6,3
Totalt	37,1	39,9	26,5	14,7
Elevantal	5 750	6 536	12 609	14 456

5. Socialroteln

Under socialroteln sorterade under 2002 socialtjänstnämnden och överförmyndarnämnden.

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN

Socialtjänstnämnden har ett övergripande ansvar för all socialtjänst i staden förutom äldreomsorgen. Det gäller insatser för hemlösa, jourverksamheter, familjerådgivningen, lovverksamhet för funktionshindrade barn, insatser för ungdomar och vuxna i enlighet med LSS samt beslut om tillstånd för alkoholutskänkning. Nämnden har också ett samordnande och övergripande ansvar för stadens drog- och brottsförebyggande arbete, för uppsökande arbete inom individ- och familjeomsorgen samt för att erbjuda personer med funktionshinder rätt insatser. Nämnden arbetar även på uppdrag av stadsdelsnämnderna och har ett samordnande ansvar för utbyggnad av boenden för hemlösa. Stöd till frivilligorganisationer och stadens HIV/Aids-sekretariat ligger också under nämndens ansvarsområde.

Året som gått

Nämnden redovisar att de generella åtagandena har uppfyllts inom given budgetram. Nämnden totalt och resultatenheter redovisar överskott. Nämnden har fastställt kvalitetsgarantier för verksamheter som vänder sig direkt till brukarna. Samtliga enheter har åtaganden som avser att säkerställa en god miljö.

Rutiner för klagomålshantering har utarbetats både övergripande och på enhetsnivå och alla enheter har system för klagomålshantering samt för rättelse och förbättringar. Valfriheten har ökat genom att kundvalsystem för ledsagarservice har införts. Arbetet med punktlighetsmål som t.ex. anger handläggningstiden inom tillståndsenheten har fortsatt.

Det drog- och brottsförebyggande arbetet har inriktats på att anordna kurser, seminarier och konferenser för medarbetare i staden. Preventionscentrum, Precens är en enhet som har en stödjande och samordnande roll i stadens arbete med brotts- och drogprevention. Precens har under året bl.a. arbetat med att alla stadsdelsnämnder successivt anställt var sin förebyggande samordnare.

Projektet "Prime for life" som tar upp alkoholvanor på gymnasieskolorna har fortsatt.

Olika insatser för att skapa en bättre situation för de hemlösa har genomförts. Nämnden har prioriterat arbetet med att utveckla fler alternativa boenden och boendeformer för de hemlösa, utbildning och kompetensutveckling för den personal som arbetar med hemlösa samt att vidareutveckla samarbetet och samverkan mellan myndigheter, frivilligorganisationer och andra aktörer. Under året har två nya boenden öppnats, dels Gamlebo som är ett äldreboende för hemlösa, dels Basen som är ett basboende för män som varit hemlösa en längre tid. "Tak över huvudet garantin" har i princip uppfyllts under året och under vissa perioder har extra platser nyttjats.

Sjukfrånvaron har ökat något jämfört med föregående år. Nämnden redovisar olika åtgärder för att minska sjukfrånvaron, t.ex. har en kartläggning av tio arbetsplatser genomförts i syfte att försöka identifiera faktorer som medför eller motverkar ohälsa.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar exklusive resultatdispositioner ett nettoöverskott med 3,0 mnkr och inklusive resultatdispositioner ett nettoöverskott om 7,2 mnkr.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-1 190,3	-1 147,1	43,2
Intäkter	500,9	460,7	-40,2
Netto	-689,4	-686,4	3,0
Årets förändring av resultatfond	-	4,2	4,2
Årets resultat inklusive resultatfond	-689,4	-682,2	7,2

Resultatet för kundorienterade verksamheter visar ett underskott på 6,0 mnkr. Det beror främst på färre placeringar inom HVB barn och ungdom. Resultatet för indi-

vidorienterade verksamheter visar ett underskott på 8,3 mnkr. Det beror framför allt på ökade kostnader inom enheten för hemlösa och socialjouren. Övriga verksamheter visar ett överskott på 15,8, mnkr främst beroende på att medel som avsatts för omstrukturering inte förbrukats full ut.

Ett överskott på 5,7 mnkr redovisas för de medel som avsatts speciellt för kommunalt kompletterande bostadstillägg till pensionärer (KKB) och för utomlänsplaceringar av funktionshindrade. Överskottet beror på minskat antal utomlänsplaceringar av personer med funktionshinder.

Nyckeltal	2002	2001	2000
HVB Barn och Ungdom			
Bruttokostnad/vård dygn, kr	2 077	1 733	1 756
Nettokostn/dygn, kr	2 014	1 661	1 700
Beläggning, %	67	79	75
Maria ungdomsenhet			
Bruttokostnad/insats, kr	1 518	1 495	1 526
Placeringsenheten			
Bruttokostnad/vård dygn, kr	1 325	1 257	1 158
Enheten för hemlösa			
Antal aktuella ärenden 31/12	850	903	867
HVB Vuxna, behandlingshem			
Nettokostnad/dygn, kr	895	877	806
Beläggning, %	69	85	90
HVB Vuxna, inackorderingshem			
Nettokostnad/vård dygn, kr	528	461	460
Beläggning, %	91	92	91

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Överförmyndarnämndens uppgift är att utöva tillsyn över förmyndares, förvaltares och gode mäns förvaltning. Verksamheten är helt lagreglerad. Nämnden ansvarar också för tillsyn och kontroll över alla föräldrar i Stockholms stad som förvaltar barns tillgångar. Nämnden utser också gode män för så kallade ensamma flyktingbarn.

Året som gått

Överförmyndarnämnden har uppfyllt huvuddelen av de generella åtagandena under 2002. Kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin är uppfyllt. Nämnden har under året genomfört en omorganisation, vilket har tydliggjort nämndens arbetsformer, rutiner och ansvarsfördelning och ökat förutsättningarna för att följa upp verksamheten. Nämnden har klarat av att granska alla årsräkningar under 2002 så som lagstiftningen kräver. Nämnden har också fått redovisning för de klagomål som förekommit och vilka åtgärder som vidtagits.

Nämnden har under 2002 utfärdat drygt 1 000 förvaltarfrihetsbevis för t.ex. blivande advokater, revisorer, mäklare, ansvarig utgivare samt för trafiktillstånd för taxi- och busschaufförer.

Miljöpåverkan minskas systematiskt genom att nämnden på försök källsorterar. Nämnden tillämpar valfrihet genom att den enskildes önskemål om viss person som god man tillvaratas om det inte visar sig att personen är direkt olämplig för uppgiften. Önskemålen kan gälla språkkunskaper, olika intressen eller etnisk bakgrund. De generella åtagandena avseende medarbetare har uppfyllts, dock har sjukfrånvaron ökat något jämfört med 2001.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar ett nettoöverskott med 0,9 mnkr. Detta beror i huvudsak på minskade kostnader för arvodet till gode män och ökade intäkter från Migrationsverket.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-23,3	-23,6	-0,3
Intäkter	0,3	1,5	1,2
Netto	-23,0	-22,1	0,9

6. Äldreomsorgs- och kulturroteln

Under äldreomsorgs- och kulturroteln sorterade under 2002 kulturnämnden. Beträffande äldreomsorg – se stadsdelsnämnderna.

KULTURNÄMNDEN

Under kulturnämnden sorterar kulturförvaltningen och stadsarkivet.

Kulturförvaltningen

Kulturnämnden ansvarar för stadens kulturverksamhet och skall främja kulturlivet i staden samt har uppföljningsansvar för fritidsverksamhet för barn och ungdomar. Nämnden ger kulturstöd till verksamheter inom teater, dans, musik, musikdramatik, konst och konsthantverk, film och foto, litteratur och museer. Kulturnämnden svarar för verksamheten vid Stadsbiblioteket och stadens övriga bibliotek, Kulturhuset, Liljevalchs konsthall, Konstkansliet samt den barn- och ungdomsverksamhet inom musik, teater, musikteater, dans, bild och form som erbjuds genom Kulturskolan i samarbete med stadsdelsnämnderna. Nämnden svarar även för den konstnärliga utsmyckningen av allmänna platser.

Året som gått

Nämnden har uppfyllt de generella åtagandena. Kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin har uppfyllts. Nämndens verksamheter har, genom ett medvetet kvalitetsarbete, förstärkt relationerna till sin publik och arbetat med ett tydligt medborgarfokus i enlighet med stadens mål. Detta har också inneburit en förbättring av kvalitén och en ökad kvantitet av det utbud som erbjudits stockholmarna.

Verksamhetsavdelningarna har i huvudsak uppfyllt sina specifika åtaganden helt. Kvalitetsgarantier för verksamheterna med beskrivningar av åtaganden och rutiner för systematisk hantering av synpunkter/klagomål samt rättelse/kompensation har antagits av kulturnämnden under 2002.

Konstkansliet har svarat för ledningen av 40 olika utsmykningsprojekt, vilket nästan är en fördubbling i jämförelse med år 2001. Kulturhusets kvalitativa och kvantitativa utveckling av verksamheterna har givit önskad respons hos publiken. Antalet besök har ökat till drygt 1,5 miljoner. Även Liljevalchs konsthall har genom variationsrik utställningsverksamhet ökat antalet besök till 107 000. Särskilda insatser har gjorts i vissa multietniska områden.

Bibliotekens tillgänglighet i form av öppethållande har ökat med 171,5 timmar i veckan och det virtuella biblioteket på nätet är tillgängligt dygnet runt. Internationella

biblioteket befrämjar mångfalden genom att tillhandahålla medier på ett 120-tal språk, för såväl vuxna som barn och ungdom.

Ungdomsprojektet Sommar 2002 genomfördes för tredje året i rad med 350 programpunkter och 240 000 besök. Kulturstödet har, vid sidan av själva bidragsgivningen inom alla konstarter, förbättrat kvalitets- och evalueringsarbetet via nya riktlinjer för det fria kulturlivet, referensgrupper för bedömning av teater- och dansansökningar och en ny årlig kulturstatistik.

Sjukfrånvaron har ökat jämfört med 2001. Nämnden har under året genomfört en kartläggning och analys av framför allt långtidssjukskrivningarna. I syfte att reducera sjukfrånvaron har olika insatser vidtagits för att förhindra ohälsa t.ex. flexibla arbetstidslösningar, friskvård samt rehabilitering och arbetsträning.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar för driftverksamheten ett nettoöverskott med 9,6 mnkr, jämfört med nämndens budget inkl. budgetjusteringar under året, varav för kapitaltjänstkostnader ett nettoöverskott med 0,1 mnkr.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-656,8	-654,4	2,4
Intäkter	91,0	98,1	7,1
Netto	-565,8	556,3	9,5

Kapitalkostnader	-3,1	-3,0	0,1
Resultat efter kapitalkostnader	-568,9	-559,3	9,6

Årets förändring av resultatfond	-	0,0	0,0
Årets resultat inklusive resultatfond	-568,9	-559,3	9,6

Investeringar	Budget	Bokslut	Avvikelse
Utgifter	-2,0	-0,5	1,5
Inkomster	0,0	0,0	0,0
Nettoinvesteringar	-2,0	-0,5	1,5

Avvikelsen för driftverksamheten jämfört med budget beror i huvudsak på ej förbrukade medel vid installation av det nya biblioteksdatasystemet SALLY med 8,2 mnkr samt inrättandet av Romskt kulturcenter med 0,4 mnkr. Avvikelsen för investeringsplanen jämfört med budget beror på ej förbrukade medel avseende inre upprustning av Liljevalchs konsthall.

Nyckeltal	2002	2001	2000
Bibliotek			
Utlåning	4 743 312	4 907 760	1 06 535

*Fr.o.m. år 2001 inkluderas i biblioteksverksamheten stadsdelsbiblioteken.

Antal besök			
Antal besök	107 092	92 595	117 516

Stadsarkivet

Året som gått

Nämnden redovisar att de generella åtagandena i huvudsak har uppfyllts. Nämnden uppfyller inte helt kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin, med ett nettounderskott om 0,6 mnkr. Stadsarkivets samtliga enheter har under 2002 fortsatt att bedriva kvalitetsarbete. Kvalitetsgarantier har tagits fram för tillgängliggörandet dvs. innehållet i förteckningar, register och databaser och för tillhandahållandet med garanterade handläggnings- och framtagningstider. Under året har inkomna klagomål hanterats enligt fastställd rutin och rapporterats till Arkivutskottet.

Stadsarkivets kursverksamhet har utvärderats med enkäter i anslutning till varje kurstillfälle. Inga brukarundersökningar har gjorts under året, beroende framför allt på evakuering vid ombyggnad av Kungsklippan. Nämnden har under året kunnat upprätthålla god kvalitet i verksamheten och en god service och genomfört arbetet på ett målinriktat och resultatorienterat sätt.

Arbetet med att aktivt tillgängliggöra arkivinformati-
onen och att finna nya vägar att tillhandahålla handlingar och uppgifter ur arkiven är viktiga byggstenar i strävan att finna nya användargrupper. Under året framställdes en DVD/CD skiva om Gamla stan till stadens 750-årsfirande. Produktionen var ett resultat av ett nära samarbete mellan främst stadsarkivet och stadsmuseet, men även andra institutioner inom kulturarvssektorn medverkade.

Ur ett tillgänglighetsperspektiv skall även Det historiska laboratoriet ses. Projektet som drivs i samverkan med utbildningsnämnden syftar till att göra kulturarvet till en resurs i skolan. Under årets sista månader lades grunden till en breddning av detta arbete då även stadens övriga ABM-institutioner (arkiv, bibliotek och museer) inbjöds att medverka.

Sjukfrånvaron har uppgått till 6,8 % vilket är en minskning med 4,9 procentenheter jämfört med 2001. Stadsarkivets inriktning har varit att halvera sjukfrånvaron, vilket nämnden är på god väg att uppnå. Arbetet har i samarbete med företagshälsovården varit inriktat på både förebyggande åtgärder och rehabiliteringsarbete. Nämnden antog under 2001 en kompetensförsörjningsplan och har under 2002 fortsatt arbetet med enhetsvisa och individuella kompetensutvecklingsplaner.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettounderskott om 0,6 mnkr.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-58,9	-60,5	-1,6
Intäkter	18,7	19,7	1,0
Netto	-40,2	-40,8	-0,6
Årets förändring av resultatfond	-	0,0	0,0
Årets resultat inklusive resultatfond	-40,2	-40,8	-0,6

Nämnden redovisar ett nettounderskott med 0,6 mnkr. Avvikelsen jämfört med budget beror i huvudsak på ökade hyreskostnader under evakuering vid ombyggnad av Kungsklippan samt ökade kostnader för IT-underhåll och abonnemangavgifter för Internet.

7. Integrations-, miljö- och idrottsroteln

Under integrations-, miljö- och idrottsroteln sorterade under 2002 integrationsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, idrottsnämnden och kyrkogårdsnämnden.

INTEGRATIONSNÄMNDEN

Integrationsnämnden samordnar stadens integrations- och demokratiarbete. Nämnden svarar också för stadens mottagning och introduktion av flyktingar samt samordnar stadens bidragsgivning till frivilligorganisationernas arbete med att stärka integrationen. Integrationsnämnden har dessutom samordningsansvar för stadens insatser inom ramen för den nationella Storstadssatsningen, för stadens program för stadsdelsförnyelse (ytterstadssatsningen) liksom för minoritetsfrågorna i staden.

Året som gått

Nämnden redovisar att deras generella åtaganden i huvudsak uppfyllts. Kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin är uppfyllt. Nämnden redovisar resultat och vilka åtgärder som vidtagits till följd av den systematiska klagomålshanteringen.

Under året har flyktingintroduktionen fokuserats på arbetsmarknaden i syfte att öka andelen flyktingar som vid introduktionstidens slut är självförsörjande. För att underlätta och påskynda språkinläringen har nämnden under året utökat grupperna för förberedande yrkessvenska. Av de som avslutade introduktionen 2002 var 16 % helt eller delvis självförsörjande mot 24 % 2001. Under 2002 tog staden emot 1 677 flyktingar vilket är 323 färre än vad som var beräknat i budget. Stockholmsprojektet har permanentats på Stockholms invandarmottagning. Verksamheten syftar till att få fler flyktingar att välja andra bosättningsorter än Stockholm. Under 2002 har 18 % av de flyktingar som från början sökt sig till Stockholm flyttat till andra kommuner, vilket är en ökning jämfört med föregående år.

Staden har under perioden 1999-2002 tilldelats 350,0 mnkr för den s.k. storstadssatsningen. I rapporten från

oktober 2002 framgår att arbetslösheten och bidragsberoendet har sjunkit mer i de berörda stadsdelsnämnderna jämfört med staden som helhet. Deltagande stadsdelsnämnder redovisar goda erfarenheter av arbetet med läsutveckling, bl.a. har boklånen ökat bland barnen. Flera stadsdelsnämnder har dock ett vikande elevunderlag i sina skolor vilket medför försämrade ekonomi som kan innebära problem med arbetet att förbättra skolresultaten.

En viktig del av nämndens uppdrag är att informera om integrationsprogrammet. Med anledning av den revidering av programmet som kommunfullmäktige beslutade om hösten 2001 har en rad olika aktiviteter för att förankra det reviderade programmet i stadens organisation genomförts under 2002. En viktig del i detta arbete är nämndens konferens- och seminarieverksamhet.

Sjukfrånvaron har minskat jämfört med föregående år. För att minska sjukfrånvaron arbetar nämnden aktivt med rehabilitering genom arbetsträning. Samtliga anställda erbjuds subventionerade motionskort.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar ett nettoöverskott med 4,0 mnkr. Överskottet beror i huvudsak på lägre kostnader för introduktionsersättningen p.g.a. minskat flyktingmottagande.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-188,9	-172,7	16,2
Intäkter	299,5	287,3	-12,2
Netto	110,6	114,6	4,0

MILJÖ- OCH HÄLSOSKYDDSNÄMNDEN

Miljö- och hälsoskyddsnämnden svarar för det övergripande miljö- och hälsoskyddet i staden samt planering och samordning inom området. Nämnden övervakar både den yttre och inre miljön. Tillsynen gäller bland annat livsmedelshantering, bostadshygien, bullerkontroll och djurskyddsfrågor. Till uppgifterna hör också övervakning av tillståndet i luften, vattnet och marken. Vid sidan av detta leder nämnden också flera projekt inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Nämndens verktyg är dels inspektion och övervakning enligt lag, dels utvecklingsarbete och kunskapshöjande aktiviteter bland medborgare, företag och institutioner.

Året som gått

Nämnden har i huvudsak uppfyllt de generella åtagandena. Nämnden uppfyller kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin, eftersom utfallet visar ett nettoöverskott med 1,5 mnkr.

Miljöbalken och stadens integrerade ledningssystem är utgångspunkter för det utvecklingsarbete som pågått under året. Nämnden har fokuserat på kommunfullmäktiges mål och prioriterade inriktningar. Kvalitetsarbetet har fortsatt under året.

Under 2002 har nämnden ansvarat för att ta fram ett förslag till nytt miljöprogram. Programmets övergripande syfte är att medverka till att Stockholm utvecklas till en, från miljösynpunkt, långsiktigt hållbar stad.

Nämnden har koncentrerat arbetet mot kvalitetssäkring av myndighetsarbetet inklusive förbättrad punktlighet. Nämnden har under året effektiviserat tillsynen och haft en ökad volym inom ett flertal områden, vilket har ökat nämndens intäkter för myndighetsutövning.

Arbetet med miljöbilar i Stockholm har fortsatt. Projekten Eldcidis och E-tour har slutförts och miljöbils- och trafikmiljöprojektet Trendsetter har startats. Andelen miljöbilar i stadens fordonspark uppgår nu till 50 %. Information och utbildning till andra nämnder om miljöbalken och innebörden av ansvar för egenkontroll har genomförts under året.

Sjukfrånvaron har minskat med 1,1 procentenheter jämfört med föregående år. Nämndens arbete med att minska den tidigare höga personalomsättningen har givit resultat. Samarbetet med universitet och högskolor har utvecklats ytterligare som ett sätt att säkerställa kompetensförsörjningen.

Ekonomiskt utfall

Nämndens resultat visar ett nettoöverskott jämfört med budget på 1,5 mnkr. Nettoavvikelsen beror i huvudsak på minskade kostnader för miljöbilsprojekt.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-118,9	-114,8	4,1
Intäkter	40,9	38,3	-2,6
Netto	-78,0	-76,5	1,5

Nyckeltal

	2002	2001
Andel inspekterade företag av totalt antal som är registrerade för miljötillsyn (miljöskyddsavdelning), %	18	13
Andel inspekterade livsmedelslokaler av totala antalet, %	40	27
Andel radonundersökta daghem och skolor av totala antalet		
- daghem, %	100	13
- skolor, %	95	9
Antal av miljöförvaltningens myndighetsbeslut som efter överklagande gått miljö- och hälsoskyddsnämnden emot, %	7	3
Andel arbetstid som åtgår till myndighetsutövning inklusive administration, %	76	83
Antal inspektioner/handlagda ärenden per årsarbetare som avdelats för tillsyn/handläggning i myndighetsutövningen		
- inspektioner livsmedel	216	200
- planärenden	28	47
- klagomålsärenden	72	104
- inspektioner miljöskydd	-	-

IDROTTSNÄMNDEN

Idrottsnämnden ansvarar för stadens idrotts- och friluftsvärksamhet samt administrerar stadens bidragsgivning och stöd till idrottsföreningar och andra sammanslutningar. Ansvaret för bokning, drift och skötsel av stadens ca 450 idrottsanläggningar ligger också nämnden. I nämndens utbud av verksamhetslokaler ingår även ca 200 gymnastiksalar. Nämnden ansvarar också för att ordna fritidsverksamhet för barn och ungdomar med funktionshinder. Därutöver ansvarar nämnden för friluftsvärksamhet, fiskevård och båtplatser.

Året som gått

Nämnden redovisar att de generella åtagandena har uppfyllts. Kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin är uppfyllt, eftersom nämnden redovisar ett nettoöverskott på 6,3 mnkr.

Samverkan med brukarna sker i olika former inom flertalet anläggningar genom anläggningsråd eller planerade möten. Särskilda rutiner finns och klagomålen åtgärdas snarast möjligt. Nämndens miljöarbete innebär bl.a. att förbättra kunskapen om verksamheternas påverkan, finna relevanta nivåer för miljöhänsyn, skapa förtroende för produkter och teknik och att konsekvent ta med miljöaspekterna i ledning, planering, investeringar och inköp.

Antalet besök i stadens simhallar uppgick till 2,6 miljoner, vilket är en ökning med 8,4 % jämfört med 2001. Eriksdalsbadet har tillsammans med Husbybadet stått för hela ökningen. Under året har simundervisning bedrivits för ca 17 000 deltagare, inklusive ca 5 000 deltagare inom skolsimmet.

Under 2002 har flera evenemang av varierande storlek genomförts. Stadion har stått som värd för t.ex. Cirkusprinsessan, stadens 750-års jubileum, VM-deltävlingen i speedway, DN-galan i friidrott, Stockholm Marathon och Djurgårdens säsong med SM guld i fotboll. Eriksdalsbadet har haft över 100 arrangemangstillfällen, varav World Cup i simning, EM i simhopp och EM i vattenpolo varit de största. Eriksdalshallen togs åter i bruk efter en längre tids ombyggnad och har blivit en arrangemangs- och matcharena för Stockholms elitlag inom handboll och innebandy.

Ett av nämndens åtaganden är att hälften av investeringarna skall gå till kvinnors idrottande. Under 2002 gick 46 % av det totala investeringsanslaget till idrotter som utövas av kvinnor.

Sjukfrånvaron har minskat jämfört med föregående år. Det är främst långtidssjukfrånvaron som har minskat

under året. Nämnden erbjuder samtliga anställda gratis inträde på simhallarna. De anställda har under 2002 också erbjudits ett friskvårdskort med subventionerad avgift.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resursdisposition och exklusive kapitalkostnader ett nettoöverskott om 0,2 mnkr för driftverksamheten. Kapitalkostnaderna visar ett överskott på 6,1 mnkr. Nämndens överskott beror i huvudsak på lägre nettokostnader än budget för samlingslokaler och administration samt på lägre kapitalkostnader. Nämndens investeringar uppgick under 2002 till sammanlagt 122,5 mnkr på utgiftssidan och 16,5 mnkr på inkomstsidan. Nämndens investeringsplan visar ett nettoöverskott om 97,9 mnkr på grund av förskjutningar inom ett flertal projekt, t.ex. Sköndalshallen, Skanstullshallen, Spångahallen och Eriksdalsbadet.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-445,4	-465,5	-20,1
Intäkter	142,2	163,7	21,5
Netto	-303,2	-301,8	1,4

Kapitalkostnader	-98,9	-92,8	6,1
Resultat efter kapitalkostnader	-402,1	-394,6	7,5

Årets förändring av resultatfond	-	-1,2	-1,2
Årets resultat inklusive resultatfond	-402,1	-395,8	6,3

Investeringar	Budget	Bokslut	Avvikelse
Utgifter	-217,3	-122,5	94,8
Inkomster	13,4	16,5	3,1
Nettoinvesteringar	-203,9	-106,0	-97,9

Nyckeltal	2002	2001	2000
Simhallarna			
antal besök	2 621 620	2 419 298	2 323 612
Nettokostnad/besök, kr	10	10	10

Inomhusidrott			
Antal öppethållandetimmar	116 580	114 579	116 774
Nettokostnad/timme, kr	333	321	312

Utomhusidrott			
Antal öppethållandetimmar	103 622	100 416	103 622
Nettokostnad/timme, kr	359	359	366

KYRKOGÅRDSNÄMNDEN

Kyrkogårdsnämnden har ansvar för stadens och åt staden upplåtna begravningsplatser, kyrkogårdar och krematorier samt för frågor som rör begravningsverksamheten. Till nämndens uppgifter hör också att långsiktigt tillgodose behovet av mark till begravningsplatser. I Stockholm finns tio kyrkogårdar eller begravningsplatser med åtta minneslundar, två krematorier och ett kolumbarium. Kommunfullmäktige fastställer en begravningsavgift som skall finansiera verksamheten i sin helhet. För år 2002 uppgick begravningsavgiften till åtta öre per skattekrona.

Årets som gått

Nämnden har uppfyllt huvuddelen av de generella åtagandena under året. Kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin är uppfyllt. Antalet registrerade klagomål har totalt sett minskat jämfört med föregående år. Inkomna klagomål har handlat om gravskötsel och kundservice samt frågor och synpunkter på sena räkningar, återlämnande av gravrätter, bullrande maskiner m.m.

Nämnden har i stort sett kunnat uppfylla efterfrågan bland medborgarna om att fritt välja gravplats, gravskick och ceremoni. Önskemålen om kistgravar har dock inte alltid kunnat tillgodoses fullt ut då det på vissa begravningsplatser inte finns några lediga kistgravar. Upplåtelse av gravplats har skett till alla oavsett bostadsort och trosinriktning.

Renoveringen av Norra krematoriet avslutades i början av året och kapellet återinvigdes i februari. I juli stängdes Räcksta krematorium för ombyggnad och kremationerna flyttades till Skogskrematoriet. De miljömål som uppnått under året är bl.a. PCB-saneringen av samtliga byggnader, anskaffandet av två etanoldrivna bilar samt fortsatt utbyte av de mest miljöbelastande maskinerna.

Under året påbörjades en stor satsning i form av yrkes-

bevisutbildning för ca 20 kyrkogårdsarbetare. Utbildningens första hälft genomfördes under 2002. Sjukfrånvaron har minskat jämfört med föregående år.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettoöverskott på 0,3 mnkr, varav för kapitalkostnaderna 2,6 mnkr. Avvikelsen jämfört med budget beror i huvudsak på minskade kapitalkostnader.

Investeringsutgifterna uppgår till 19,9 mnkr, jämfört med budgeterade 35,0 mnkr. Investeringsutgifterna har främst använts till investering i ny kremationsteknik på Räcksta krematorium. Avvikelsen jämfört med investeringsplanen beror i huvudsak på förskjutningar i tidsplanen avseende arbetet med upprustning av Räcksta krematorium.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-121,0	-126,2	-5,2
Intäkter	28,4	31,3	2,9
Netto	-92,6	-94,9	-2,3
Kapitalkostnader	-4,5	-1,9	2,6
Resultat efter kapitalkostnader	-97,1	-96,8	0,3
Årets förändring av resultatfond	-	0,0	0,0
Årets resultat inklusive resultatfond	-97,1	-96,8	0,3

Investeringar	Budget	Bokslut	Avvikelse
Utgifter	-35,0	-19,9	15,1
Inkomster	0,0	0,0	0,0
Nettoinvesteringar	-35,0	-19,9	15,1

Nyckeltal

	2002	2001	2000
Antal gravsättningar	6 238	6 110	6 488
Andel driftverksamhet som upphandlats i konkurrens, %	27	26	19
Andel av investeringarna som upphandlats i konkurrens, %	87	75	57
Genomsnittlig bruttokostnad för gravöppning/återställande, kr	1 540	1 952	1 430
-Urngravar	802	863	418
-Kistgravar	5 301	7 652	6 627
Genomsnittlig kostnad för skötsel per grav	407	378	362

8. Stadsmiljörörelsen

Under stadsmiljörörelsen sorterade under 2002 brand- och räddningsnämnden, hamnstyrelsen och stadsmuseinämnden.

BRAND- OCH RÄDDNINGSNÄMNDEN

Brand- och räddningsnämnden svarar för brand- och räddningstjänst och ger råd i förebyggande brandskyddsfrågor. Brandsyn och besiktningar samt tillsyn av söttningsverksamheten ligger också under nämndens ansvar. Nämnden svarar också för samordningen av den kommunala beredskapsanläggningen och för planläggning av räddningstjänsten under höjd beredskap.

Året som gått

Brand- och räddningsnämnden har uppfyllt huvuddelen av de generella åtagandena under året. Kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin är uppfyllt. Brand- och räddningsnämndens mål är att Stockholm skall vara en säker och trygg stad. Huvuduppgifterna i brandförsvarets verksamhet är att förebygga, förbereda och hantera bränder och andra olyckor. Omfattningen av nämndens verksamhet har ökat eftersom Stockholms brandförsvär numera även ansvarar för räddningstjänsten i Lidingö, Solna och Sundbyberg.

Nämndens verksamhet har under 2002 präglats av väntade förändringar p.g.a. ny lagstiftning om räddningstjänst. Det framlagda lagförslaget innebär bl.a. minskad detaljreglering av den kommunala räddningstjänsten. Lagförslaget kommer att påverka brandförsvarets och hela stadens arbete med skydd mot olyckor. Under året har viktiga framsteg gjorts i distriktens förankring i sina geografiska områden, integrationsprocessen mellan operativ och förebyggande personal har utvecklats och decentralisering av beslut i personal- och ekonomifrågor har skett.

Verksamhetsplanering har utarbetats på förvaltnings- och enhetsnivå enligt stadens kvalitetssystem. Nämnden införde under våren rutiner för inkomna synpunkter, förslag och klagomål med syfte att ta vara på brukarnas synpunkter och eventuella problem. Nämndens huvudsakliga verksamhet knyts till den prioriterade inriktningen om en "säker" stad. Informationskampanj om brandvarnare har genomförts och fått stort genomslag. Måluppfyllelse avseende genomförda brandsyner rapporteras till 83 %. Minimiberedskap har upprätthållits hela året.

Den 20 maj drabbades staden återigen av ett omfattande elavbrott orsakat av kabelbrand. Brandförsvaret svarade för samordningen av stadens information och de berörda nämndernas, bolagens och övriga aktörers insatser.

Huvuddelen av de generella åtagandena avseende medarbetarna har uppfyllts. Sjukfrånvaron har fortsatt att öka trots vidtagna åtgärder för att förbättra arbetsmiljön.

	Produktionsmål 2002	Utfall 2001
Utförda brand- och tillsyner	2 338	1 950

Ekonomiskt utfall

Nämndens nettoresultat för driftverksamheten inklusive kapitalkostnader är 224,4 mnkr, vilket är 3,2 mnkr lägre än budget. Avvikelsen beror främst på lägre kapitalkostnader då flertalet planerade investeringar senarelagts under året. Investeringsutgifterna uppgår till 38,5 mnkr, vilket är 4,9 mnkr lägre än budget beroende på försenade leveranser för upphandlade objekt som fordon och IT-investeringar. Investeringsinkomsterna är 1,5 mnkr högre än budget.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-341,6	-344,4	-2,8
Intäkter	155,2	156,9	1,7
Netto	-186,4	-187,5	-1,1
Kapitalkostnader	-41,2	-36,9	4,3
Resultat efter kapitalkostnader	-227,6	-224,4	3,2
Investeringar	Budget	Bokslut	Avvikelse
Utgifter	-43,4	-38,5	4,9
Inkomster	0,0	1,5	1,5
Nettoinvesteringar	-43,4	-37,0	6,4

STADSMUSEINÄMNDEN

Stadsmuseinämndens uppgift är att bevara, levandegöra och förmedla stadens kulturhistoriska värden till dess invånare, besökare och framtida generationer. Nämndens verksamhet omfattar Stockholms stadsmuseum och medeltidsmuseet liksom alla samlingar och kulturmiljövärden. Stadsmuseet besöks av ca 160 000 personer per år och har ca 200 000 föremål i samlingarna. Museets faktarum fungerar som forskarsal, referensbibliotek och bildbyrå för forskare och allmänhet. Medeltidsmuseet är uppbyggt kring flera fasta fornlämningar som grävdes fram vid den stora arkeologiska undersökningen på Helgeandsholmen 1978-80. Nämnden är remissinstans i bygglovs- och detaljplaneärenden som kan påverka eller förändra kulturhistoriskt värdefulla miljöer.

Året som gått

Stadsmuseinämnden har uppfyllt de generella åtagandena. Kommunfullmäktiges mål avseende ekonomin har också uppfyllts.

En av de viktigaste frågorna har varit att ta fram tydliga åtaganden inom alla verksamhetsområden. Medarbetarna har involverats i arbetet med att ta fram avdelningarnas generella och specifika åtaganden. Stadsmuseinämndens plan för bedömning och uppföljning av åtagandena har följts under 2002. Kvalitetsgarantier har fastställts för samtliga avdelningar under året.

År 2002 har präglats av stor aktivitet kring Stockholms 750-årsfirande, som berört alla verksamhetsdelar. Det arrangerades flera vernissager och utställningar med direkt anknytning till jubileet, både på Stadsmuseet och Medeltidsmuseet. Förutom ett stort antal tillfälliga utställningar öppnades i mars en ny basutställning "En tidsresa – Stockholm 750 år". Stadsmuseet har, mycket

beroende på jubileet, haft mycket höga besökssiffror under året.

Viktiga steg har också tagits i de stora projekten hiss och entré vid stadsmuseet, dig-reg-projektet (digitalisering och registrering av stadsmuseets fotografiska samlingar) och magasinsflytten till Frihamnen. Alla dessa har under 2002 övergått från projekterings- och planeringsfaser till praktiskt genomförande.

Sjukfrånvaron har ökat något jämfört med 2001. Olika insatser har gjorts för att minska sjukfrånvaron t.ex. med kompetensutveckling, inom arbetsmiljö och friskvård.

Ekonomiskt utfall

Nämnden redovisar inklusive resultatdispositioner ett nettoöverskott om 1,0 mnkr.

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Kostnader	-72,6	-77,9	-5,3
Intäkter	13,0	19,6	6,6
Netto	-59,6	-58,3	1,3
Årets förändring av resultatfond	-	-0,3	-0,3
Årets resultat inklusive resultatfond	-59,6	-58,6	1,0

Avvikelsen jämfört med budget beror i huvudsak på ej förbrukade medel avseende inköp av klimatanläggning till nya arkiv- och magasinslokaler i Frihamnen med 1,0 mnkr. Upphandlingen påbörjades under 2002, men kommer att avslutas först under 2003.

Nyckeltal	2002	2001	2002
Antal besökare			
Stadsmuseet	187 221	135 038	137 140
Medeltidsmuseet	77 809	69 146	75 000

Finansförvaltningen

Under finansförvaltning redovisas finansieringen av stadens samlade verksamhet. Här ingår stadens skatteintäkter, upplåning respektive utlåning, räntor och amorteringar samt aktieutdelning från stadens bolag m.m. Vidare redovisas här kostnaden för bland annat pensioner och arbetsgivaravgifter för stadens anställda.

Under finansförvaltning redovisas finansieringen av stadens samlade verksamhet. Här ingår stadens skatteintäkter, upplåning respektive utlåning, räntor och amorteringar samt aktieutdelning från stadens bolag m.m. Vidare redovisas här kostnaden för bland annat pensioner och arbetsgivaravgifter för stadens anställda.

Året som gått

Årets bokslut visar att intäkterna överstiger kostnaderna med 27 153,3 mnkr. Jämfört med budget är det ett nettoöverskott på 2 074,6 mnkr inkl. avsättningar. För försäljning av det bolag som ägde aktier i Birka Energi redovisas extraordinära intäkter med 2 999,8 mnkr. Dessutom återförs tidigare nedskrivna tomträttsfastigheter vilket medför extraordinära intäkter om 542,5 mnkr. Realisationsvinster redovisade på Finansförvaltningen

uppgår till 428,7 mnkr och avser främst försäljning av fastigheter.

Kostnaderna för pensioner och arbetsgivaravgifter har blivit 43,3 mnkr lägre än beräknat medan intäkter från förvaltningarna för dessa poster avviker positivt gentemot budget med 158,6 mnkr. Kommunalskatten, utjämning och de generella statsbidragen visar ett överskott på 702,9 mnkr. Överskottet beror främst på slutskatteavräkning för såväl år 2002 som för år 2001.

Finansrörelsen redovisar ett positivt räntenetto jämfört med budget. Utlåning till av staden ägda bolag har under året ökat.

Året bokslut innehåller avsättningar på (netto) 2 811,5 mnkr. Dessa utgörs främst av avsättning för infrastrukturrella kostnader (1 060 mnkr) samt avsättning för sanering av mark och vatten (1 000 mnkr)

Driftverksamhet	Budget	Bokslut	Avvikelse
Verksamhetens kostnader	-10 909,6	-11 582,3	- 672,7
Verksamhetens intäkter	33 942,9	35 860,9	1 918,0
Verksamhetens nettokostnader	23 033,3	24 278,6	1 245,3
Finansiella kostnader	-1 147,7	-2 159,6	-1 011,9
Finansiella intäkter	3 166,4	4 166,4	1 000,0
Netto inkl finansiella poster	25 052,0	26 285,4	1 233,4
Extraordinära intäkter	0,0	3 542,3	3 542,3
lanspråktaga avsättningar	0,0	110,4	110,4
Årets avsättningar	-16,1	-2 921,9	-2 905,8
Avkastningskrav slutna redovisningsenheter	26,7	26,7	0,0
Justering för nämndernas resultatfonder 2002	0,0	40,8	40,8
Årets resultat inkl. resultatfonder	25 062,6	27 083,7	2 021,1

ADRESSER

Stockholms stad
105 35 STOCKHOLM
Besök: Stadshuset
Ragnar Östbergs plan 1
Tel. 508 29 000 vx, Fax: 508 29 940
E-post: kommunstyrelsen@stadshuset.stockholm.se
Hemsida: www.stockholm.se

KF/KS kansli
Stadshuset
105 35 STOCKHOLM
Tel. 508 29 000 vx, Fax: 508 29 940
E-post: kommunstyrelsen@stadshuset.stockholm.se

Stadsledningskontoret
Stadshuset
105 35 STOCKHOLM
Tel. 508 29 000 vx, Fax: 508 29 940
E-post: infostab@stadshuset.stockholm.se

Brandförsvaret
Box 1328
111 83 STOCKHOLM
Besök: Malmskillnadsgatan 64
Tel. 454 87 00 vx, Fax: 454 89 01
E-post: brand@brand.stockholm.se

Gatu- och fastighetskontoret
Box 8311
104 20 STOCKHOLM
Besök: Fleminggatan 4
Tel. 508 26 000 vx, Fax: 508 27 222
E-post: reg@gfk.stockholm.se

Idrottsförvaltningen
Box 8313
104 20 STOCKHOLM
Besök: Fleminggatan 8
Tel. 508 26 000 vx, Fax: 653 27 36
E-post: idrott@idrott.stockholm.se

Integrationsförvaltningen
Box 9107
102 72 STOCKHOLM
Besök: Magnus Laduläsgt 63/Hornsgt 124
Tel. 508 33 300 vx, Fax: 508 33 360
E-post: info@integration.stockholm.se

Kulturförvaltningen
Box 16113
103 22 STOCKHOLM
Besök: Beridarbansgatan 1-3
Tel. 508 31 900 vx, Fax: 508 31 999
E-post: info@kultur.stockholm.se

Kyrkogårdsförvaltningen
Box 21144
100 31 STOCKHOLM
Besök: Torsplan 1
Tel. 508 30 100 vx, Fax: 508 30 080
E-post: kyrkogardsforvaltningen@kyf.stockholm.se

Miljöförvaltningen
Box 38024
100 64 STOCKHOLM
Besök: Rosenlundsgatan 60
Tel. 508 28 800 vx, Fax: 508 28 808
E-post: registrator@miljo.stockholm.se

Näringslivskontoret
105 35 STOCKHOLM
Besök: Hantverkargatan 3 A, 2 tr
Tel. 508 28 000 vx, Fax: 508 28 090
E-post: info@snk.stockholm.se

Renhållningsförvaltningen
Box 5214
121 18 JOHANNESHÖV
Besök: Hallvägen 14

Tel. 508 46 540 vx, Fax: 508 46 571
E-post: rhf@rhf.stockholm.se

Revisionskontoret
105 35 STOCKHOLM
Besök: Hantverkargatan 3A
Tel. 508 29 000 vx, Fax: 508 29 399
E-post: revision@rvk.stockholm.se

Saluhallsförvaltningen
Box 5043
121 05 JOHANNESHÖV
Besök: Slakthusplan 3
Tel. 508 46 666 vx, Fax: 508 46 645
E-post: saluhallsforvaltningen@sls.stockholm.se

Skönhetsrådet
105 35 STOCKHOLM
Besök: Serafimergränd 1
Tel. 508 29 765 vx, Fax: 650 82 05
E-post: skonhetsradet@stadshuset.stockholm.se

Socialtjänstförvaltningen
106 64 STOCKHOLM
Besök: Swedenborgsgatan 20
Tel. 508 25 000 vx, Fax: 508 25 099
E-post: socialtjanstforvaltningen@sot.stockholm.se

Stadsarkivet
Box 22063
104 22 STOCKHOLM
Besök: Kungsklippan 6
Tel. 508 28 300 vx, Fax: 508 28 301
E-post: stadsarkivet@ssa.stockholm.se

Stadsbyggnadskontoret
Box 8314
104 20 STOCKHOLM
Besök: Fleminggatan 4
Tel. 508 26 000 vx, Fax: 508 27 170
E-post: stadsbyggnadskontoret@sbk.stockholm.se

Stadsmuseiförvaltningen
Box 15025
104 65 STOCKHOLM
Besök: Ryssgården, Slussen
Tel. 508 31 600 vx, Fax: 508 31 699
E-post: stadsmuseum@smf.stockholm.se

Valnämnden
105 35 STOCKHOLM
Besök: Stadshuset
Tel. 508 29 000 vx, Fax: 508 29 358
E-post: valnamnden@stadshuset.stockholm.se

Utbildningsförvaltningen
Box 22049
104 22 STOCKHOLM
Besök: Hantverkargatan 2, 2 F och 11 A
Tel. 508 33 000 vx, Fax: 508 33 662
E-post: registrator@utbildning.stockholm.se

Utrednings- och statistikkontoret, USK
Box 8320
104 20 STOCKHOLM
Besök: Långholmsgatan 27
Tel. 508 35 000 vx, Fax: 508 35 099
E-post: info@usk.stockholm.se

Överförmyndarnämnden
105 35 STOCKHOLM
Besök: Hantverkargatan 31
Tel. 508 29 000 vx, Fax: 508 29 707
E-post: overformyndam@stadshuset.stockholm.se

Bromma stadsdelsförvaltning
Box 206
161 26 BROMMA

Besök: Tunnländsvägen 95
Tel. 508 06 000 vx, Fax: 508 06 011
E-post: bromma@bromma.stockholm.se

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltning
Box 81
121 22 JOHANNESHÖV
Besök: Årstavägen 56 A
Tel. 508 14 000 vx, Fax: 508 14 099
E-post: e-post@enskede-arsta.stockholm.se

Farsta stadsdelsförvaltning
Box 6027
122 06 ENSKEDE
Besök: Lingvägen 100
Tel. 508 18 000 vx, Fax: 508 18 099
E-post: farsta@farsta.stockholm.se

Hägerstens stadsdelsförvaltning
Box 490
129 04 HÄGERSTEN
Besök: Skridskovägen 9
Tel. 508 23 000 vx, Fax: 508 23 099
E-post: hagersten@hagersten.stockholm.se

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning
165 55 HÄSSELBY
Besök: Hässelby Torg 20-22
Tel. 508 04 000 vx, Fax: 508 04 099
E-post: hasselby-vallingby@hasselby.stockholm.se

Katarina-Sofia stadsdelsförvaltning
Box 4187
102 64 STOCKHOLM
Besök: Östgötagatan 10, plan 8
Tel. 508 13 000 vx, Fax: 508 13 099
E-post: katarina-sofia@katsof.stockholm.se

Kista stadsdelsförvaltning
Box 7049
164 07 KISTA
Besök: Fridtjof Nansengången 2
Tel. 508 01 000 vx, Fax: 508 01 099
E-post: kista@kista.stockholm.se

Kungsholmens stadsdelsförvaltning
Box 49039
100 28 STOCKHOLM
Besök: S:t Eriksgratan 47 A
Tel. 508 08 000 vx, Fax: 508 08 099
E-post: kungsholmen@kungsholmen.stockholm.se

Liljeholmens stadsdelsförvaltning
Box 47617
117 94 STOCKHOLM
Besök: Liljeholmstorget 7
Tel. 508 22 000 vx, Fax: 508 22 099
E-post: sdf@liljeholmen.stockholm.se

Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltning
Göta Ark 200
118 72 STOCKHOLM
Besök: Medborgarplatsen 25
Tel. 508 12 000 vx, Fax: 508 12 099
E-post: info@maria.stockholm.se

Normalms stadsdelsförvaltning
Box 3128
103 62 STOCKHOLM
Besök: Tulegatan 13
Tel. 508 09 000 vx, Fax: 508 09 099
E-post: info@normalm.stockholm.se

Rinkeby stadsdelsförvaltning
Box 5028
163 05 SPÅNGA
Besök: Rinkeby allé 18
Tel. 508 02 000 vx, Fax: 508 02 099
E-post: rinkeby@rinkeby.stockholm.se

Skarpnäcks stadsdelsförvaltning
Box 2120
121 13 JOHANNESHÖV
Besök: Björkhagsplan 6
Tel. 508 15 000 vx, Fax: 508 15 099
E-post: skarpnack@skarpnack.stockholm.se

Skärholmens stadsdelsförvaltning
Box 503
127 26 SKÄRHOLMEN
Besök: Bodholmsplan 2
Tel. 508 24 000 vx, Fax: 508 24 099
E-post: skarholmen@skarholmen.stockholm.se

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltning
Box 4066
163 04 SPÅNGA
Besök: Tenstagången 55
Tel. 508 03 000 vx, Fax: 508 03 099
E-post: stadsdelsforvaltningen@spanga-tensta.stockholm.se

Vantör stadsdelsförvaltning
Box 88
124 21 BANDHAGEN
Besök: Rangtagatan 22
Tel. 508 20 000 vx, Fax: 508 20 099
E-post: medborgarkontoret@vantor.stockholm.se

Älvsjö stadsdelsförvaltning
Box 48
125 21 ÄLVSJÖ
Besök: Älvsjö Stationsplan 11
Tel. 508 21 000 vx, Fax: 508 21 099
E-post: alvsjostadsdelsnamnd@alvsjo.stockholm.se

Östermalms stadsdelsförvaltning
Box 24156
104 51 STOCKHOLM
Besök: Karlavägen 104
Tel. 508 10 000 vx, Fax: 508 10 099
E-post: registrator@ostermalm.stockholm.se

Karta över stockholm tvåfärg

Produktion: Stadsledningskontorets redovisningsstab i samarbete med Svensk Information AB

Redaktör: Susanne Eriksson

Illustratör: Sten Marschall

Tryck: Edita Västra Aros, Västerås 2002